

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zgorzelec na lata 2025 – 2026

1. Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 – 2026 określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zgodnie z art. 4¹ Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi samorząd ma obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności działania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 2 ust. 4 lit. b Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Natomiast zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, zapobieganie narkomanii należy do zadań własnych gminy i obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz

dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Realizacja zadań, o których mowa, jest prowadzona w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zgorzelec, zwanego dalej Programem.

Realizując Program, należy przestrzegać ustawowego wymogu, aby każde zadanie, które zostało wpisane do Programu, dotyczyło profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w rozumieniu Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Tylko na takie zadania mogą zostać wydatkowane środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o czym mówi art. 11¹ ust. 1 „W celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4¹ ust. 1 gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18”.

Obok zadań dotyczących profilaktyki alkoholowej, Program zawiera również zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii, wynikające z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zamieszczenie zadań wynikających z dwóch odrębnych przepisów w jednym Programie wynika przede wszystkim z faktu, iż do znacznej części problemów będących skutkiem nadmiernego spożywania alkoholu czy brania używek można zaproponować zbieżne działania profilaktyczne. Szczególnie młodzi ludzie mają tendencję do podejmowania zachowań ryzykownych dla zdrowia, do których należy przede wszystkim eksperymentowanie z narkotykami, dopalaczami, nikotyną i alkoholem. Zasadnym jest stworzenie programu dotyczącego profilaktyki zachowań ryzykownych szkodliwych dla zdrowia oraz łączenie różnorodnych form profilaktyki podejmowanych wobec młodego pokolenia.

Program ten jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii w Gminie Zgorzelec. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Od 1 stycznia 2021 roku weszła w życie ustawa z dnia 14 lutego 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów. Ustawa ta wprowadziła m.in. zmiany do ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi tj. wprowadzenie opłat za napoje alkoholowe w opakowaniach o ilości nominalnej nieprzekraczającej 300 ml. W myśl art. 9³ ust. 4 cytowanej ustawy „Gmina przeznacza środki, o których mowa w ust. 3 pkt. 1 na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu”.

Z dniem 1 stycznia 2022 roku weszła w życie Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw. Zapisy ustawy wskazują, że zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym powinny stanowić element gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Uzależnienia behawioralne to takie formy zachowań, które związane są z wykonywaniem

pewnych czynności (hazard, zakupy, gry komputerowe, nadmierne korzystanie ze smartfona itp.), a ich specyfiką jest m. in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami. Określona czynność staje się nałogowa wtedy, gdy zaczyna jej towarzyszyć silne pragnienie lub wewnętrzny przymus jej podejmowania z coraz większą częstotliwością.

2. Podstawy prawne:

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Zgorzelec na lata 2025 – 2026 opiera się na następujących aktach prawnych:

- 1) ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 poz. 2151),
- 2) ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 poz. 1939 ze zm.),
- 3) ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1673),
- 4) ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz.U. z 2024 t. poz. 1670),
- 5) Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025 stanowiący załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 poz. 642),
- 6) ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.),
- 7) ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.),
- 8) ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.),
- 9) ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 ze zm.),
- 10) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zgorzelec.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy”.

Ustawodawca wskazał obszary działań takie jak:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centów integracji społecznej.

3. Diagnoza lokalnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Zgorzelec

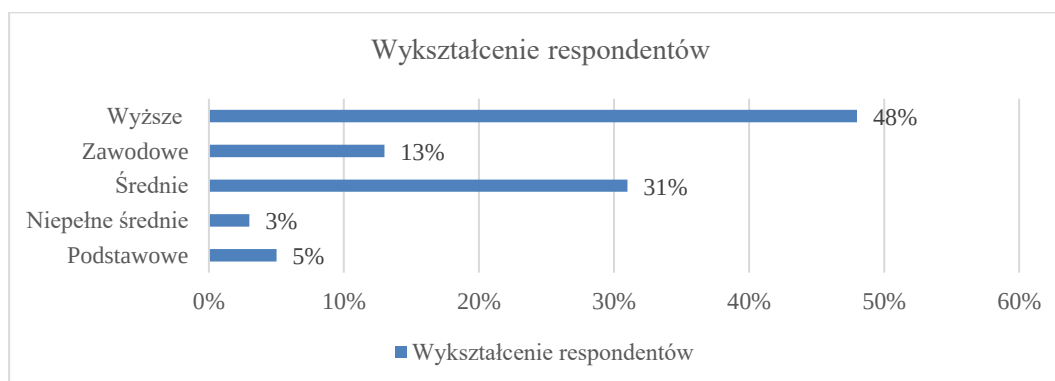
Problemy wynikające z nadużywania alkoholu, stosowania środków uzależniających, stosowania przemocy w rodzinie i troska o zdrowie społeczeństwa stanowią jedną z ważniejszych kwestii społecznych. Zjawiska te mają istotny wpływ na poczucie bezpieczeństwa społecznego, a także na relacje interpersonalne w środowisku rodzinnym. Alkoholizm i narkomania pociągają z sobą psychodegradację jednostki i rodziny, załamanie się procesów socjalizacyjnych u dzieci, ponadto wzmacnia występowanie przemocy i prowadzi do współuzależnienia całej rodziny. Koszty ponoszone przez społeczeństwo w związku z nadużywaniem alkoholu i środków uzależniających dotyczą zarówno sfery społecznej jak i materialnej.

Rozwiązywaniem problemów uzależnień na terenie Gminy Zgorzelec zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współdziałając z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zgorzelcu, Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym, Komendą Powiatową Policji w Zgorzelcu, Sądem Rejonowym w Zgorzelcu, WS–SPZOZ Poradnia Terapii Uzależnienia od alkoholu i Współuzależnienia w Zgorzelcu, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Zgorzelcu, szkołami podstawowymi, szkołami średnimi, parafiami i grupami wsparcia, kuratorami zawodowymi i społecznymi oraz organizacjami pozarządowymi i radami sołeckimi.

Na zlecenie GKRPA wykonano w roku 2020 Diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych. Przy jej konstrukcji oparto się na analizie danych udostępnionych m.in. przez Urząd Gminy w Zgorzelcu, Gminą Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy. Korzystano także z badań ankietowych realizowanych w szkołach i środowisku gminy.

Problemy społeczne w opinii dorosłych mieszkańców Gminy Zgorzelec

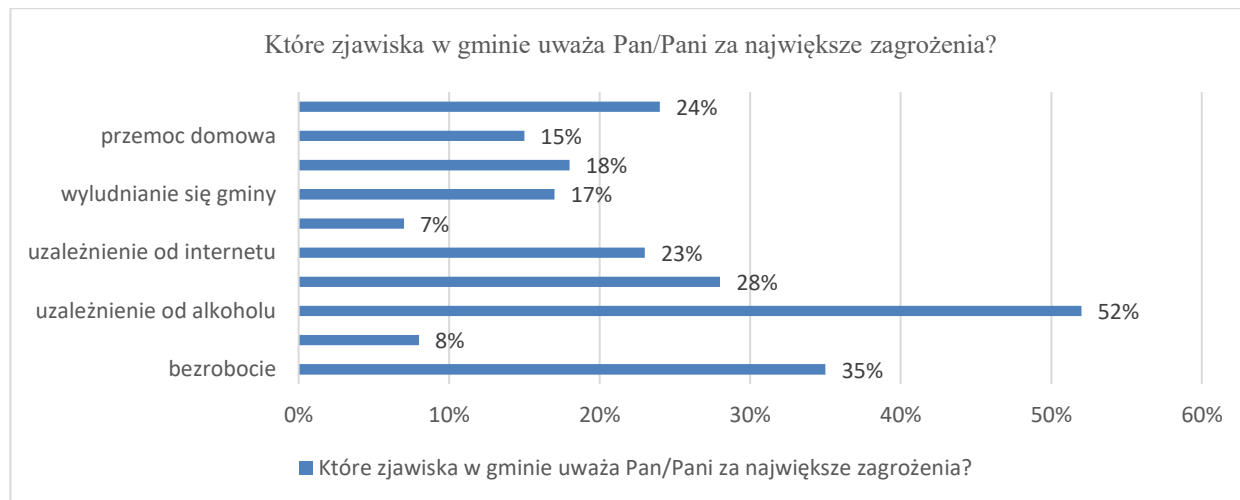
W celu poznania zdania osób dorosłych z Gminy Zgorzelec na temat różnego rodzaju problemów społecznych przebadano 193 osoby, z czego 88% stanowiły kobiety, 12% mężczyźni. 75% badanych dorosłych było zatrudnionych, 25% odpowiedziało, że jest osobą bezrobotną. Największy odsetek badanych miał wykształcenie wyższe (48%) oraz średnie (31%). W badaniu wzięło udział 7% osób stanu wolnego, 76% osób będących w związku małżeńskim, 7% osób będących w związku nieoficjalnym, 7% osób po rozwodzie i 3% osób będących wdową/wdowcem.

Wykres. Wykształcenie osób badanych.

Problemy społeczne

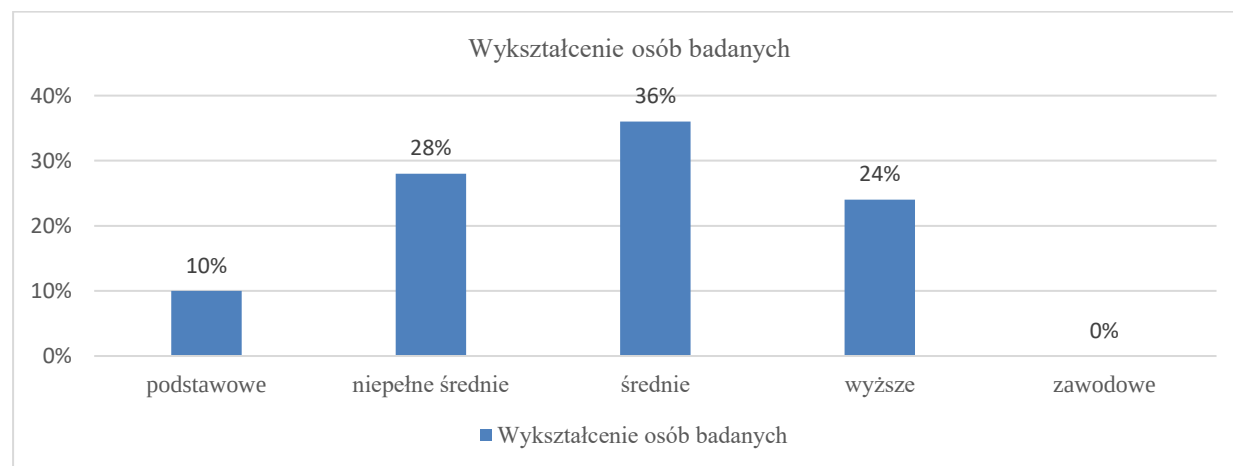
Badanych zapytano o to, jakie w ich opinii są największe zagrożenia w ich gminie. Największy odsetek osób dorosłych zaznaczył, że jest to uzależnienie od alkoholu (52%) oraz bezrobocie (35%). Najmniejszymi zagrożeniami w opinii badanych jest hazard (7%) oraz bezdomność (8%).

Wykres. Opinia mieszkańców na temat największych (ich zdaniem) zagrożeń w gminie.

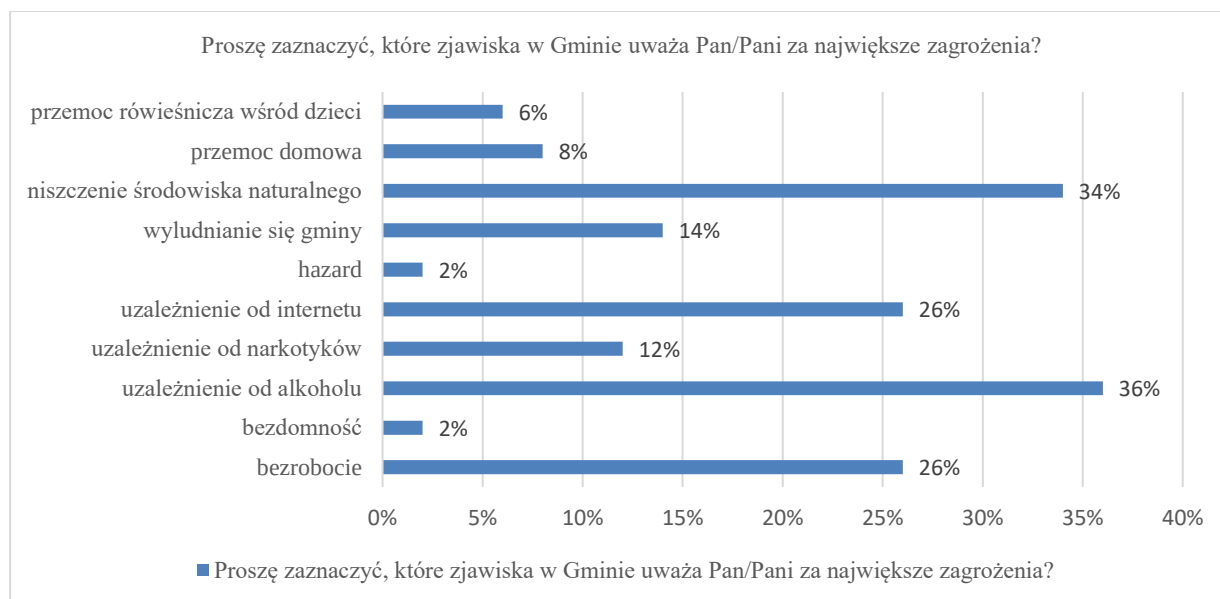
Problemy społeczne w opinii seniorów mieszkających w gminie Zgorzelec

W diagnozie lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Zgorzelec pierwszy raz wśród badanych wyodrębniono grupę seniorów. W celu poznania zdania osób w wieku senioralnym z gminy Zgorzelec na temat różnego rodzaju problemów społecznych przebadano 50 osób, z czego 74% stanowiły kobiety, 26% mężczyźni. Średnia wieku wyniosła 66,76. 2% badanych seniorów było zatrudnionych, 2% odpowiedziało, że jest osobą bezrobotną, 94% badanych ma status emeryta, 2% rencisty. Średni dochód na osobę wynosi 1477,60 zł. Największy odsetek badanych miało wykształcenie średnie (36%) oraz wyższe (24%). W badaniu wzięło udział 4% osób stanu wolnego, 40% osób będących w związku małżeńskim, 16% osób po rozwodzie i 38% osób będących wdową/wdowcem.

Wykres. Wykształcenie osób badanych.

Badanych zapytano o to, jakie w ich opinii są największe zagrożenia w ich gminie. Największy odsetek seniorów zaznaczył, że jest to uzależnienie od alkoholu (36%), niszczenie środowiska naturalnego (34%), a także bezrobocie (26%) oraz uzależnienie od internetu (26%). Najmniejszymi zagrożeniami w opinii badanych jest natomiast hazard (2%) oraz bezdomność (2%).

Wykres. Opinia mieszkańców na temat największych (ich zdaniem) zagrożeń w gminie.

Na podobne zapytanie w latach poprzednich mieszkańcy gminy stwierdzili:

Które z problemów uważa Pan/i za najważniejsze?	
Zanieczyszczenie środowiska	9 %
Bezrobocie	44 %
Alkoholizm	55 %
Kryzys rodziny	22 %
Wzrost przestępczości	30 %
Picie alkoholu przez młodzież	33 %
AIDS	15 %
Przemoc w rodzinie	41 %
Zubożenie społeczeństwa	11 %
Przemoc i agresja na ulicach	21 %
Narkomania	44 %
Problemy mieszkaniowe/bezdomność	5 %

Przy analizie odpowiedzi widać, że w ocenie dorosłych i seniorów najważniejszym problemem społecznym jest alkoholizm, bezrobocie, uzależnienie od alkoholu oraz wg seniorów niszczenie środowiska naturalnego. Wśród badań z 2020 r. w sposób znacznie niższy niż 2017r. uznano narkomanie za niebezpieczne zagrożenie społeczne. Zmniejszyło się również znacznie odczucie, że przemoc domowa stanowi w gminie. W roku 2017, aż 41 % respondentów wskazało, że przemoc stanowi duże zagrożenie społeczne a w roku 2020 wśród dorosłych 24% a wśród seniorów 8%

Problemy społeczne w odczuciu uczniów starszych

W badaniach uczniów starszych na temat papierosów, alkoholu i narkotyków zostało wypełnionych 87 ankiet przez uczniów z klas VI (34%), VII (36%) oraz VIII (30%). Wśród badanych uczniów było 61% kobiet i 39% mężczyzn.

Papierosy

Aż 86% ankietowanych uczniów przyznała, że nigdy nie zapaliła papierosa. 1% zapaliło 1-2 razy, 5% 3-5 razy, pojedyncze osoby przyznały się do zapalenia od 6 do 39 razy, natomiast 6% przyznało, że paliło 40 razy i więcej. W ostatnim miesiącu 50% ankietowanych, którzy kiedykolwiek sięgnęli po

papierosa, nie paliła, natomiast 25% palących ankietowanych paliła mniej niż raz w tygodniu, po 8% palących paliła mniej niż raz dziennie, 6-10 papierosów dziennie i więcej niż 20 papierosów dziennie.

Zapytano uczniów, którzy przyznali się do palenia papierosów, o to, skąd je biorą i jak kupują. 67% odpowiedziało, że częściej się papierosami od znajomych nie pali, natomiast 33% wskazało, że sami sobie kupują. Po 8% palących uczniów udzieliło odpowiedzi, że proszą starszych kolegów o zakup, kupują papierosy bez akcyzy oraz podbierają rodzicom. Żaden z palących badanych nie wskazał odpowiedzi, że prosi nieznajomych o zakup papierosów. Zapytano młodzież także o to, czy kiedykolwiek palili e-papierosy. 82% zaprzeczyło, 17% przyznało, że tak, natomiast 1% zadeklarował, że pali ten typ papierosów regularnie. Uczniowie zapytani o to, czy e-papierosy są mniej szkodliwe niż papierosy tradycyjne, odpowiedzieli, że trudno powiedzieć (36%) i że nie są mniej szkodliwe niż tradycyjne (35%). 30% zgodziło się, że e-papierosy są mniej szkodliwe.

Napoje alkoholowe

Uczniów zapytano o to czy kiedykolwiek spożywali alkohol. 79% odpowiedziało, że nigdy nie piło alkoholu, 17% że zdarzyło się, iż spożywali alkohol, 3% ankietowanych piło w ciągu ostatnich 30 dni.

Młodych ludzi, którzy przyznali się do spożywania alkoholu zapytano o to, z kim spożywali swój pierwszy alkohol. Z pijących uczniów najczęściej inicjację alkoholową odbyli w towarzystwie rówieśników (39% pijących uczniów, czyli 9 osób) oraz z rodzicami (33%, czyli 6 osób). 17% pijących nastolatków przyznało, że pierwszy raz spożywali alkohol w samotności, a po 6% przeszło inicjację alkoholową z innymi członkami rodziny lub starszymi kolegami. Najchętniej pitym alkoholem wśród pijącej młodzieży jest piwo (61% młodzieży deklarującej picie), wódka (22%), szampan (11%) oraz wino (6%). Żadna z ankietowanych osób nie wskazała na cydr i alkopop.

Uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową, zapytano o to, jakie są ich doświadczenia po spożyciu alkoholu. Wymieniono szereg sytuacji i poproszono uczniów deklarujących picie alkoholu o ustosunkowanie się do nich na czterostopniowej skali: nie, nigdy się nie zdarzyło, tak, zdarzyło się, zdarzyło się w przeciągu ostatnich 12 miesięcy, zdarzyło się w przeciągu ostatnich 30 dni. Tabela poniżej prezentuje ilościowe wyniki uzyskane w tym pytaniu.

Wyszczególnienie	Nie, nigdy się nie zdarzyło	Tak, zdarzyło się	Zdarzyło się w przeciągu ostatnich 12 miesięcy	Zdarzyło się w przeciągu ostatnich 30 dni
Bójka	15	3	0	0
Stłuczenie, uszkodzenie ciała	16	2	0	0
Zniszczenie swojej odzieży	15	3	0	0
Poważna kłótnia	15	3	0	0
Zgubienie swojej własności	15	3	0	0
Kłopoty z policją	18	0	0	0
Pływanie pod wpływem alkoholu	17	1	0	0
Samouszkodzenia	16	2	0	0

Tabela. Doświadczenia młodzieży deklarującej spożywanie alkoholu w różnych sytuacjach w stanie nietrzeźwości.

Jak widać, zdecydowana większość młodzieży przyznającej się do spożywania alkoholu nie ma doświadczenia z żadną z tych sytuacji. Najczęstsze (zdarzyło się) są sytuacje takie jak bójka, poważna kłótnia czy zgubienie swojej własności. Kilka osób doświadczyło kłótni, uszkodzenia ciała, pływania pod wpływem alkoholu oraz samouszkodzenia.

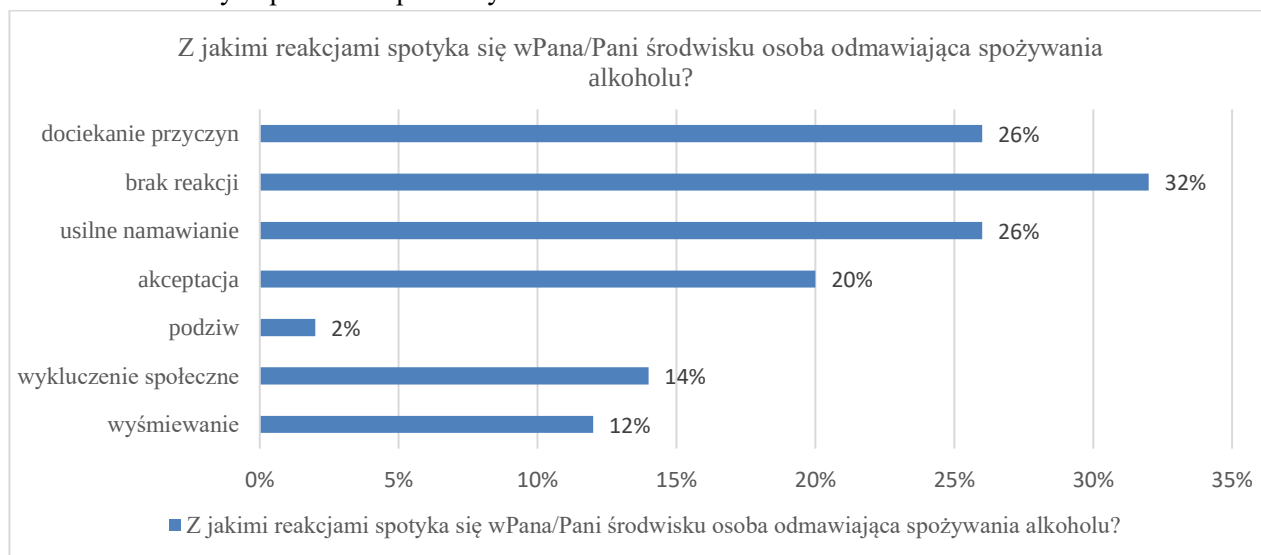
Młodzież zapytano z jaką reakcją spotyka się wśród rówieśników odmowa picia alkoholu. Wyniki pokazują, że najczęściej nigdy nie dochodzi do wyśmiewania, krytyki, zdziwienia, odrzucenia czy usilnego namawiania. Odpowiedź „zazwyczaj” była najczęściej wybierana, jeśli chodzi o akceptację (35% uczniów wybrało tę odpowiedź) oraz obojętność (20%).

Wyszczególnienie	Zazwyczaj	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Wyśmiewanie	9%	2%	7%	13%	71%
Akceptacja	35%	15%	13%	8%	31%
Krytyka	7%	10%	3%	14%	68%
Zdziwienie	10%	9%	15%	10%	58%
Odrzucenie	7%	6%	9%	13%	70%
Usilne namawianie	5%	10%	8%	10%	68%
Obojętność	20%	14%	18%	13%	36%

Tabela. Stosunek środowiska rówieśniczego na odmowę spożycia alkoholu w opinii ankietowanej młodzieży.

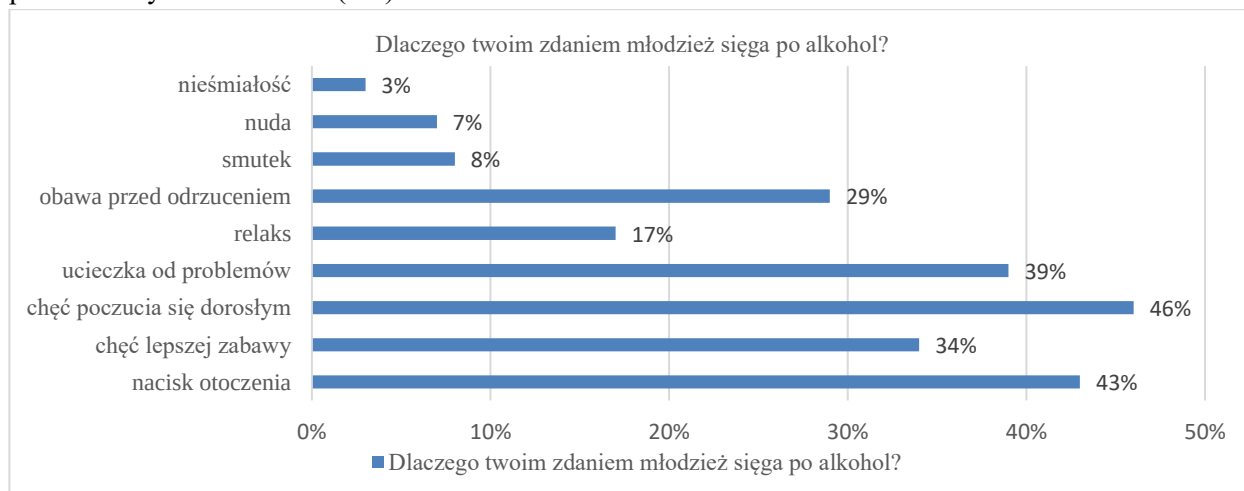
Zapytano także seniorów z gminy Zgorzelec z jakimi reakcjami ze strony swojego otoczenia musi mierzyć się osoba odmawiająca spożycia alkoholu. Wyniki przedstawia poniższy wykres.

Najczęstszą reakcją na osobę odmawiającą spożycia alkoholu jest usilne namawianie, brak reakcji oraz dociekanie przyczyn. Akceptacja pojawia się według 20% ankietowanych, a jedynie 2% wskazało na podziw. 24% ankietowanych spotkało się z sytuacją, kiedy to nietrzeźwa osoba podejmuje się kierowania pojazdem. Tylko 10% badanych przyznaje, że to właśnie im zdarzało się prowadzić samochód pod wpływem substancji psychoaktywnych. 28% badanych zna przypadki kupna alkoholu przez osoby nieletnie w lokalnych punktach sprzedaży.

Wykres. Reakcje środowiska na osobę odmawiającą spożycia alkoholu.

Zapytano młodzież o to, jakie ich zdaniem mogą być powody sięgania przez ich rówieśników po alkohol. Najczęściej wskazywanymi przyczynami było: chęć pocucia się dorosłym (46%), ucieczka od problemów (39%), nacisk otoczenia (43%), chęć lepszej zabawy (34%). Najrzadziej wskazywanym powodem była nieśmiałość (3%).

Zapytano również młodych mieszkańców gminy Zgorzelec o to, jakie ich zdaniem mogą być konsekwencje spożywania alkoholu. Największa część ankietowanych (69%) odpowiedziała, że nie doświadczyła takich zachowań. 30% wskazało na to, że alkohol szkodzi jego zdrowiu, 15% wskazało, że może mieć kłopoty z policją, 20% udzieliło odpowiedzi, iż będzie miało kaca. 20% badanych stwierdziło, że po wypiciu zrobi im się niedobrze, 20% zrobi coś, czego będzie żałowało, 7% poczuje się szczęśliwym, po 9% poczuje się odprężonym, zapomni o swoich problemach, a 6% będzie się świetnie bawiło. Natomiast 3% będzie bardziej przyjazne i towarzyskie.

Młodzież została zapytana o to, jak, ich zdaniem, najłatwiej jest zdobyć alkohol będąc niepełnoletnim. Większość (45%) odpowiedziała, że nie ma takiej wiedzy, natomiast pozostali: 26% wskazało na zakup przez starszych kolegów, 9% zakup przez anonimową pełnoletnią osobę, 9% na zakup przez znajomą dorosłą osobę. 2% przyznało, że najłatwiej byłoby podbierać alkohol rodzicom bez ich wiedzy, 8% uznało, że samodzielny zakup nie stanowi problemu, a żaden z badanych nie odpowiedział, że najłatwiej zdobyć alkohol bez akcyzy.

86% ankietowanych uczniów odpowiedziało, że ich rodzice są zdecydowanie przeciwni spożywaniu alkoholu przez osoby niepełnoletnie. 12% uczniów uważa, że ich rodzice są zdania, że w pewnych sytuacjach osoba niepełnoletnia może spożywać alkohol.

Inne substancje psychoaktywne

Uczniów poproszono o to, by zaznaczyli każdą substancję z wymienionych, które kiedykolwiek używali w celu odurzenia się. Zdecydowanie większość uczniów (od 86% do 100%) nigdy nie używała żadnej z tych substancji. Wyjątek stanowiły leki przeciwbólowe, których 58% uczniów nigdy nie stosowało, 24% uczniów zdarzyło się je stosować, 6% uczniów stosowało leki w przeciągu ostatniego roku, a 14% w ciągu ostatniego miesiąca. Wyniki szczegółowe przedstawia tabela.

Wyszczególnienie	Nie, nigdy się nie zdarzyło	Tak, zdarzyło się	Zdarzyło się w przeciągu ostatnich 12 miesięcy	Zdarzyło się w przeciągu ostatnich 30 dni
Marihuana lub haszysz	97%	2%	1%	0%
Substancje wziewne	98%	2%	0%	0%
Leki uspokajające lub nasenne	87%	10%	1%	2%
Leki przeciwbólowe	56%	24%	6%	14%
Amfetamina	97%	1%	1%	1%
LSD lub inne halucynogeny	100%	0%	0%	2%
Ecstasy	99%	1%	0%	0%
Alkohol razem z tabletkami	99%	1%	0%	0%
Alkohol razem z marihuaną	99%	1%	0%	0%

Tabela. Częstotliwość stosowania przez młodzież substancji odurzających.

Jak widać sytuacja dotycząca stosowania substancji odurzających na przełomie siedmiu lat zdecydowanie się zmieniła. W minionym okresie badawczym praktycznie zanika stosowanie substancji wziewnych, zażywania marihuany lub haszyszu. Nie odnotowano praktycznie również zagrożenia łączenia używek, w tym alkoholu z tabletkami i alkoholu z marihuaną i ecstasy. Młodzież z badanej grupy wiekowej odstępowała także od LSD lub innych środków halucynogennych.

Niebezpiecznie zjawiskiem okazuje się znaczny wzrost stosowania u młodzieży leków przeciwbólowych. Przedstawione w nadaniu wyniki mogą świadczyć o dobrze realizowanej profilaktyce uzależnień. Pokazują także, że podjęte przez GKRPA działania w zakresie ograniczenia dostępu i informacji o zagrożeniach związanych ze stosowaniem używek przynoszą efekty. Nie bez znaczenia jest tu mnogość programów i działań podejmowanych przez środowiska oświatowe.

Młodzieży szkolnej zadano pytanie o to, czy słyszeli o miejscach w których można kupić marihuanę/haszysz. 81% ankietowanych odpowiedziało, że nie zna takich miejsc. 14% uczniów

odpowiedziało, że takim miejscem jest internet, 10% odpowiedziało, że w miejscu wyznaczonym przez dealera, a 8% na dyskotecę/w barze/w klubie. 6% wskazało na dom dealera, a 5% na szkołę. Poprzednie badania informowały

Rodzice uczniów z gminy Zgorzelec

W celu przeprowadzenia diagnozy problemów społecznych występujących wśród młodzieży szkolnej oraz w ich środowisku rodzinnym przebadano 77 rodziców. W badaniu wzięło udział 78% kobiet (matek uczniów) oraz 22% mężczyzn (ojców). Rodziców poproszono o ustosunkowanie się do stwierdzeń dotyczących alkoholu i narkotyków wśród młodzieży oraz poczucia kontroli nad swoim dzieckiem. Dane przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	TAK	NIE
Podaję dziecku leki przeciwbólowe	51%	49%
Zdarza mi się podać coś na uspokojenie (ziołowe herbatki itd.)	1%	99%
Przyłapałem kiedykolwiek moje dziecko na paleniu papierosów	1%	99%
Przyłapałem kiedykolwiek moje dziecko na picciu alkoholu	2%	98%
Wiem, że rówieśnicy ze szkoły mojego dziecka palą papierosy	22%	78%
Wiem, że rówieśnicy ze szkoły mojego dziecka sięgają po alkohol	16%	84%
Wiem, że w klasie mojego dziecka znajdują się osoby sięgające po alkohol	7%	93%
Czuję, że nie mam kontroli nad postępowaniem mojego dziecka	4%	96%
Czuję, że nie wiem w jaki sposób rozmawiać z moim dzieckiem	8%	92%

Tabela. Zdanie rodziców na temat używek oraz kontroli nad dzieckiem.

Zdecydowana większość ankietowanych rodziców nie zgadza się ze stwierdzeniami mówiącymi, że podaje dziecku coś na uspokojenie (99%), przyłapało dziecko na paleniu papierosów (96%), picciu alkoholu (98%), posiada wiedzę na temat tego że rówieśnicy ich dziecka piją alkohol (84%), także w klasie ich dziecka (93%) oraz że czują iż nie mają kontroli nad zachowaniem dziecka (96%) oraz że nie wiedzą w jaki sposób rozmawiać z dzieckiem (92%). Zgadzają się w większości z tym, że zdarzyło im się podać dziecku leki przeciwbólowe (51%). Zdania są nieco bardziej podzielone w kwestii wiedzy na temat tego, że rówieśnicy palą papierosy (78% odpowiedziało, że nie ma takiej wiedzy, 22% że ma taką wiedzę).

Poproszono by rodzice uczniów odnieśli się do stwierdzeń na temat szkoły, profilaktyki, używek oraz zakupów w internecie. Poniższa tabela prezentuje wyniki procentowe na ile rodzice zgadzają się lub nie z tymi stwierdzeniami.

Wyszczególnienie	Zgadzam się	Raczej się zgadzam	Nie mam zdania	Raczej się nie zgadzam	Nie zgadzam się
Szkoła powinna wspierać rodziców w wychowaniu dziecka	55%	35%	8%	1%	1%
Czuję, że szkoła, do której uczęszcza moje dziecko wspiera mnie w jego wychowaniu	29%	47%	20%	2%	3%
Darzę zaufaniem wychowawcę szkolnego mojego dziecka	64%	17%	18%	1%	0%
Szkoła prowadzi dobrą profilaktykę	44%	34%	21%	1%	0%
Szkoła prowadzi spotkania edukacyjne dla rodziców, dzięki którym dowiaduję się więcej o sposobie budowania relacji z dzieckiem	18%	18%	36%	10%	17%
Moje dziecko czuje się w szkole bezpiecznie	52%	42%	4%	2%	0%

Moje dziecko jest w szkole pod dobrą opieką	66%	31%	2%	0%	0%
Moje dziecko opowiada mi o tym, co dzieje się w szkole	81%	17%	1%	1%	0%
Moje dziecko w szkole ma kontakt z używkami	2%	1%	4%	12%	81%
Piwo to nie alkohol	4%	0%	0%	1%	95%
E-papierosy są bezpieczniejsze niż klasyczne	3%	2%	1%	3%	91%
Są sytuacje, w których dziecko może napić się alkoholu przed ukończeniem 18 roku życia	0%	0%	2%	5%	94%
Rówieśnicy mają zły wpływ na moje dziecko	2%	8%	13%	26%	51%
Dziecko może skorzystać z mojej karty kredytowej robiąc zakupy w internecie	0%	1%	1%	4%	94%

Tabela. Opinia rodziców na tematy związane ze szkołą, używkami oraz wychowaniem i profilaktyką.

Reasumując powyższe wyniki, większość rodziców uważa, że szkoła powinna wspierać rodziców w procesie wychowania dziecka oraz czuje, że takie wsparcie jest im udzielane. Rodzice darzą zaufaniem wychowawcę swojego dziecka i dobrze oceniają prowadzoną w szkole profilaktykę. Zdaniem rodziców dziecko czuje się w szkole bezpiecznie i jest pod dobrą opieką, a dzieci opowiadają swoim rodzicom o wydarzeniach ze szkoły. Zdanie na temat spotkań edukacyjnych mających na celu poprawę relacji z dziećmi jest bardziej podzielone. Rodzice nie zgadzają się natomiast z opinią, że ich dziecko miałoby mieć w szkole kontakt z używkami, piwo to nie alkohol oraz że e-papierosy są bezpieczniejsze niż klasyczne. Rodzice wyrażają sprzeciw względem tego, że istnieją sytuacje, w których osoby przed 18 rokiem życia mogą spożywać alkohol, a rówieśnicy mają zły wpływ na ich dziecko. Zdecydowana większość rodziców nie zgadza się by ich dziecko mogło używać karty kredytowej robiąc zakupy w internecie.

Nauczyciele

W celu poznania opinii nauczycieli na temat zagrożeń społecznych pojawiających się w szkołach przebadano 29 nauczycieli pracujących na terenie gminy Zgorzelec. Zapytano nauczycieli jak często spotykają się z różnego rodzaju problematycznymi sytuacjami. W tabeli przedstawiono wyniki.

Wyszczególnienie	Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Uczniowie z mojej szkoły palą papierosy	0%	0%	3%	17%	80%
Uczniowie z mojej szkoły palą e-papierosy	0%	0%	3%	24%	73%
Uczniowie z mojej szkoły piją alkohol na terenie szkoły	0%	0%	0%	3%	97%
Uczniowie z mojej szkoły piją alkohol poza terenem szkoły	0%	0%	3%	21%	76%
Uczniowie z mojej szkoły mają nieusprawiedliwione nieobecności	0%	3%	48%	38%	10%
Uczniowie z mojej szkoły chodzą wspólnie na wagary	0%	0%	7%	7%	86%
Podejrzewam, że mam kontakt z uczniami, którzy zażyli narkotyki	0%	0%	3%	10%	87%
Podejrzewam, że uczniowie mają kontakt z narkotykami	0%	0%	10%	17%	73%

Tabela. Częstotliwość różnych zachowań uczniów w opinii nauczycieli.

Nauczyciele nie mają w swoich doświadczeniach sytuacji opisanych powyżej. Zdecydowana większość nauczycieli rzadko albo nigdy spotyka się z takimi sytuacjami jak palenie papierosów, palenie e-papierosów, picie alkoholu na terenie szkoły czy poza nim, wspólne wagary czy zażywanie narkotyków.

Najczęstszym problemem występującym w szkołach na terenie gminy Zgorzelec w opinii nauczycieli to nieusprawiedliwione godziny nieobecności uczniów na lekcjach.

Chcąc poznać opinię nauczycieli na temat dobrostanu psychicznego i roli szkoły w jego kształtowaniu poproszono ankietowanych by zaznaczyli na ile zgadzają się ze stwierdzeniami dotyczącymi tego tematu. Nauczyciele mogli ustosunkować się do każdego stwierdzenia przez wybór opcji: tak, raczej tak, nie mam zdania, raczej nie, nie.

Wyszczególnienie	Tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Nie
Szkoła ma wpływ na kształtowanie psychiki swoich uczniów	45%	41%	7%	7%	0%
Czuję, że ja mam wpływ na kształtowanie charakteru swoich uczniów	31%	55%	3%	10%	0%
Czuję, że rodzice przerzucają na mnie odpowiedzialność za postępowanie uczniów	14%	38%	10%	31%	7%
Oczekuję od rodziców wsparcia w procesie edukacyjnym	76%	24%	0%	0%	0%
Nie wiem, jakiej rady udzielić rodzicowi	0%	10%	7%	41%	41%
Dobrostan psychiczny niektórych uczniów budzi moją obawę	28%	21%	10%	31%	10%
Czuję, że rodzice angażują się w edukację swoich dzieci	10%	66%	14%	10%	0%
Czuję, że dyrekcja szkoły jest otwarta na moje sugestie	79%	17%	3%	0%	0%
Czuję, że mam możliwość rozwoju zawodowego	97%	3%	0%	0%	0%
Czuję się spełniony w swoim zawodzie	69%	28%	3%	0%	0%

Tabela. Opinia nauczycieli na temat dobrostanu psychicznego uczniów i nauczycieli oraz roli szkoły w jego kształtowaniu.

Większość nauczycieli zgadza się, że szkoła ma wpływ na kształtowanie psychiki uczniów oraz że oni osobiście mają wpływ na kształtowanie charakteru uczniów. Nauczyciele oczekują wsparcia rodziców w procesie edukacyjnym, w większości czują, że rodzice są zaangażowani w proces edukacyjny swoich dzieci. Ankietowani wyrazili opinię, że dyrekcja szkoły jest otwarta na ich sugestie, w szkole mają możliwość rozwoju zawodowego oraz czują się spełnieni w swoim zawodzie.

Zdania są podzielone w kwestii przerzucania przez rodziców odpowiedzialności za postępowanie uczniów na nauczyciela (38% raczej się zgadza, 31% raczej się nie zgadza, a 10% nie ma zdania) oraz w tym, że dobrostan psychiczny niektórych uczniów budzi obawę nauczycieli (28% nauczycieli zdecydowanie się zgadza, 21% raczej się zgadza, 31% raczej się nie zgadza, a po 10% badanych zdecydowanie się nie zgadza lub nie ma zdania na ten temat). Nauczyciele nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że nie wiedzą jaką radę udzielić rodzicowi.

Seniorzy

Zapytano również badanych seniorów o to, czy w ich środowisku, najbliższym otoczeniu znajdują się osoby mające różnego rodzaju problemy związane z zagrożeniami społecznymi. Poniższa tabela prezentuje wyniki tego pytania.

Czy w Pana/Pani środowisku znajdują się osoby...	Tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Nie
Uzależnione od alkoholu?	34%	14%	10%	10%	30%
Zażywające narkotyki?	0%	0%	28%	22%	46%
Uzależnione od narkotyków?	2%	0%	30%	18%	46%
Uzależnione od hazardu?	0%	0%	24%	24%	46%
Bezrobotne?	22%	10%	18%	10%	36%
Mające skłonność do stosowania przemocy w stosunku do swoich bliskich?	8%	2%	32%	20%	34%
Będące ofiarami przemocy domowej?	4%	4%	36%	22%	32%

Tabela. Opinia dorosłych mieszkańców gminy na temat osób z najbliższego otoczenia.

Większość badanych obserwuje w swoim środowisku osoby uzależnione od alkoholu (34% odpowiedziało tak, 14% raczej tak), jednak podobny odsetek badanych nie zauważa w swoim środowisku osób uzależnionych od alkoholu (30% nie, 10% raczej nie). Seniorzy zauważają także osoby bezrobotne (22% uważa, że w jego środowisku znajdują się takie osoby, 10% że raczej takie się znajdują), jednak znów podobny procent osób badanych uważa, że takich osób nie ma w jego środowisku (36% odpowiedziało, że nie). Większość badanych nie zauważyła w swoim środowisku osób uzależnionych od narkotyków, zażywających narkotyki, uzależnionych od hazardu, stosujących przemoc oraz będących ofiarami przemocy. Można więc uznać, że widzialność osób dotkniętych któryś z problemów społecznych w opinii seniorów jest niewielka.

Używki

Seniorów z Gminy Zgorzelec zapytano o najpopularniejsze używki, czyli: papierosy, alkohol oraz narkotyki. 22% badanych przyznało, że pali papierosy, wszystkie z palących osób przyznało, że pali papierosy klasyczne. Osoby palące zapytano o to jak często sięgają po papierosy. Najczęstszą odpowiedzią było, że więcej niż 10 razy dziennie oraz 4-10 razy dziennie, pojedyncze osoby zadeklarowały, że sięgają po papierosa okazjonalnie (raz w miesiącu).

Seniorów poproszono o ustosunkowanie się do stwierdzeń na temat papierosów. Poniżej zaprezentowano szczegółowe wyniki. Ankietowani mogli opowiedzieć się czy zgadzają się z danym stwierdzeniem (Tak) czy też nie (Nie) albo określić, że nie mają na ten temat wyrobionej opinii (Nie mam zdania).

Wyszczególnienie	Tak	Nie	Nie mam zdania
Zakaz palenia wyrobów nikotynowych w miejscach publicznych jest słuszny	70%	18%	12%
E-papierosy są bezpieczne dla zdrowia	6%	58%	36%
Umiarkowane palenie nie szkodzi zdrowiu	14%	52%	34%
Papieros nie szkodzi osobom z otoczenia	6%	72%	22%
Palenie papierosów nie wpływa na rozwój płodu	8%	76%	16%
Palenie papierosów można rzucić z dnia na dzień	30%	40%	30%
Zapalenie papierosa łagodzi objawy stresu	30%	40%	30%
Palenie pomaga zachować szczupłą sylwetkę	14%	46%	40%
Po 60 roku życia nie ma sensu rzucać palenia	6%	60%	34%

Tabela. Opinia seniorów na temat palenia papierosów.

Ankietowani zgadzają się ze stwierdzeniem, że zakaz palenia wyrobów nikotynowych w miejscach publicznych jest słuszny. Odmienne zdanie mają natomiast w przypadku stwierdzenia, że e-papierosy są bezpieczne dla zdrowia. Ogólnie większość mieszkańców zaprzecza by umiarkowane palenie nie szkodziło zdrowiu i osobom z otoczenia palacza oraz że palenie nie ma wpływu na płód. Seniorzy z gminy Zgorzelec nie zgadzają się z tym, że palenie pomaga zachować szczupłą sylwetkę oraz że rzucanie palenia po 60 roku życia nie ma sensu. Zdania są podzielone w przypadku stwierdzenia, że palenie można rzucić z dnia na dzień (30% tak, 40% nie) oraz że zapalenie papierosa łagodzi objawy stresu (30% tak, 40% nie).

Na pytanie o to jak często seniorzy z gminy Zgorzelec piją alkohol 38% odpowiedziało, że nie częściej niż raz w miesiącu, 42% zadeklarowało, że nie pije alkoholu w ogóle, 14% mniej niż pięć razy w miesiącu, 4% mniej niż 4 razy w tygodniu, a 2% więcej niż 4 razy w tygodniu.

Ankietowani spożywają najczęściej 1-2 porcje alkoholu (porcja to 10mg 100% alkoholu) lub 3-4 porcji alkoholu (kolejno 48% i 20% ankietowanych spożywających alkohol). Żaden z ankietowanych nie zadeklarował, że spożywa 6 porcji i więcej.

Seniorów zapytano o to, z kim najczęściej spożywają alkohol. Mogli oni oszacować częstość spożywania alkoholu z daną grupą na pięciostopniowej skali: bardzo często, często, czasami, rzadko, nigdy. Na to pytanie odpowiadała tylko ta część badanych, która deklarowała spożywanie alkoholu.

Wyszczególnienie	Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Ze znajomymi	2%	4%	28%	12%	10%
Z przyjacielem, przyjaciółką	2%	0%	16%	20%	18%
W towarzystwie rodziny	2%	2%	26%	16%	10%
Samotnie	0%	0%	6%	12%	38%

Tabela. Częstość spożywania alkoholu przez seniorów z innymi ludźmi lub samotnie.

Pijący ankietowani najczęściej spożywają alkohol w towarzystwie znajomych, przyjaciół i rodziny (częstotliwość czasami i rzadko), natomiast większość (38% wszystkich ankietowanych seniorów) nie spożywa alkoholu samotnie. 48% mieszkańców Gminy Zgorzelec w wieku senioralnym deklaruje, że w ciągu ostatniego roku nie doradzano im, by ograniczyli spożycie alkoholu. Doświadczyło takiej sytuacji 10% wszystkich badanych dorosłych. Najczęściej spożywanym alkoholem jest wino (26% ogółu badanych) oraz piwo (22% badanych). Nieco mniej osób (10% wszystkich badanych) deklaruje najczęstsze spożywanie wódki.

W sposób jednoznaczny należy stwierdzić, że grupa osób uzależnionych od alkoholu około 80% osób spożywających alkohol nie doznaje z tego powodu istotnych szkód. U około 20% używanie staje się nadużywaniem. Zgodnie z definicją prof. Jerzego Melibrudy o nadużywaniu mówimy, gdy:

„Pijemy za dużo i za często – kryterium to jest dosyć subiektywne, ale uznaje się, że niebezpieczne jest wypijanie tygodniowo przez kobiety więcej niż 80-100 gramów czystego alkoholu, zaś przez mężczyzn więcej niż 15- 200 gramów. Inne oznaki ryzykownego picia to także m.in.: spożycie w ciągu dnia więcej niż 100 gramów czystego alkoholu, picie codzienne nawet niewielkich ilości alkoholu, nieakceptowalne zachowanie się po alkoholu, stwarzanie niebezpiecznych sytuacji, zaniedbywanie obowiązków, picie powodujące konflikty rodzinne i społeczne.

Picie alkoholu w nieodpowiednich okolicznościach – czyli np. spożywanie alkoholu w ciąży, w trakcie zażywania leków, przed lub w trakcie prowadzenia pojazdów mechanicznych, w pracy.

Gdy pijemy za wcześnie – Alkohol jest dla ludzi, ale dla zdrowych i dorosłych. Spożywanie alkoholu przez osoby poniżej 18 roku życia, niezależnie od ilości, zawsze uznawane jest za nadużywanie alkoholu”.

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą, która można zdiagnozować na podstawie występowania określonych objawów, do których należą:

- silne pragnienie albo poczucie przymusu spożywania alkoholu (głód alkoholowy),
- upośledzona zdolność kontrolowania zachowań związanych z piciem alkoholu,
- zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu (tzw. „mocna głowa”),
- ta sama dawka alkoholu nie przynosi oczekiwanego efektu, pojawia się stopniowa konieczność zwiększenia ilości spożywanego alkoholu,
- przy zmniejszonej tolerancji ta sama dawka alkoholu powoduje szybszy stan upojenia alkoholowego,
- występowanie objawów abstynencyjnych w sytuacji obniżenia poziomu alkoholu we krwi: drżenie mięśniowe, wzmożona potliwość, niepokój, przyspieszone bicie serca, biegunka, mdłości, rozszerzenie źrenic, drażliwość, bezsenność i leczenie objawów abstynencyjnych przy użyciu niewielkich dawek alkoholu lub leków uspakajających i nasennych;
- postępujące zaniedbywanie z powodu picia alkoholu alternatywnych źródeł zainteresowań,
- zwiększona ilość czasu poświęcona na zdobywanie i picie alkoholu oraz na odwracanie następstw picia („koncentracja życia wokół picia”),
- uporczywe kontynuowanie picia alkoholu mimo świadomości szkód.

Uzależnienie można zdiagnozować, kiedy przez pewien czas w ciągu ostatniego roku (picia) występują łącznie co najmniej trzy z wymienionych wyżej objawów.

Często problemy alkoholowe utożsamia się z alkoholizmem. Ale wśród osób nadużywających alkoholu większość nie stanowią osoby uzależnionej. Alkoholizm, czyli uzależnienie od alkoholu jest chorobą dotyczącą 2% - 3% społeczeństwa. Według klasyfikacji ICD-10 głównymi objawami uzależnienia od alkoholu są:

1. Zmiana tolerancji na alkohol:

- podwyższenie tolerancji - gdy wypicie tej samej ilości alkoholu co kiedyś daje mniejsze efekty. Żeby uzyskać ten sam efekt co kiedyś trzeba wypić więcej alkoholu,
- obniżenie tolerancji – gdy przy dawkach mniejszych niż poprzednio pojawiają się podobne efekty.

2. Objawy abstynencyjne – występujące po przerwaniu picia takie symptomy, jak: niepokój, drażliwość, dreszcze, drżenie rąk, skurcze mięśniowe, poty, nudności a nawet zaburzenia świadomości i majaczenia. Osoba uzależniona stara się te odczucia zminimalizować przy pomocy alkoholu

3. „Głód alkoholowy” – pojawiający się w trakcie abstynencji wewnętrzny przymus napicia się oraz obawa, że nie wytrzyma się długo bez alkoholu.

4. Koncentracja życia wokół picia – duża część energii życiowej skoncentrowana jest wokół szukania sytuacji do wypicia.

5. Utrata kontroli nad piciem – po wypiciu nawet niewielkiej ilości alkoholu ujawnia się brak możliwości skutecznego decydowania ile się wypije i kiedy się przerwie picie.

6. Picie alkoholu pomimo szkodliwych następstw fizycznych, psychicznych i społecznych

Uzależnienie behawioralne (niechemiczne)

Oprócz uzależnień związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych istnieje też grupa tzw. uzależnień behawioralnych. Mówimy o nich wówczas, gdy normalne czynności życiowe (jedzenie, praca, zakupy, korzystanie z Internetu i inne) nabierają charakteru wewnętrznego przymusu. Dochodzi do utraty kontroli sytuacji a w konsekwencji do destrukcji życia. Objawy uzależnień behawioralnych opisywane są w zasadzie analogicznie do objawów uzależnień od substancji, jednak pomiędzy tymi uzależnieniami istnieją pewne różnice:

- Uznaje się, że uzależnienia chemiczne mają przeważnie groźniejsze skutki dla zdrowia fizycznego człowieka.

- W przypadku uzależnień behawioralnych nie ma potrzeby poprzedzania leczenia wcześniejszą detoksykacją, czyli odtruciem organizmu.

- Istotną sprawą, w jakiś sposób utrudniającą leczenie, jest to, iż w przypadkach uzależnień behawioralnych najczęściej nie da się zachować całkowitej abstynencji od czynnika uzależniającego.

- Człowiek zmuszony jest jeść, a także robić zakupy, pracować czy też korzystać z Internetu.

Hazard

Według szacunków CBOS uzależnionych od hazardu jest ok. 1 milion Polaków. Jak pokazuje raport Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych przygotowanego przez Fundację CBOS w 2012 r. ponad jedna piąta respondentów (23, 5 proc.) grała w gry na pieniądze.

Dorosłych mieszkańców gminy Zgorzelec poproszono o wskazanie częstotliwości aktywności hazardowych jakie obserwują w środowisku lokalnym oraz w jakich sami biorą udział. Wyniki przedstawiają dwie poniższe tabele.

Wyszczególnienie	Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Udział w loteriach pieniężnych	5%	8%	18%	29%	40%
Udział w grach liczbowych	4%	7%	17%	31%	41%
Zakłady w totalizatorach sportowych	6%	9%	18%	23%	44%
Korzystanie z salonów gier	4%	3%	5%	15%	74%
Zakłady bukmacherskie	1%	2%	3%	15%	80%

Tabela. Częstotliwość zachowań hazardowych w środowisku lokalnym badanych.

Wyszczególnienie	Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Udział w loteriach pieniężnych	1%	3%	7%	23%	67%
Udział w grach liczbowych	2%	2%	5%	22%	70%
Zakłady w totalizatorach sportowych	1%	1%	5%	20%	74%
Korzystanie z salonów gier	0%	1%	0%	2%	97%
Zakłady bukmacherskie	0%	1%	1%	2%	97%

Tabela. Częstotliwość zachowań hazardowych wśród osób badanych.

Jak widać w powyższych tabelach zdecydowana większość mieszkańców gminy Zgorzelec zarówno nie ma w swoim środowisku jak i sama nie angażuje się w działania związane z hazardem. Najczęściej spotykaną w gminie formą hazardu jest udział w loteriach pieniężnych (18% uważa, że w jego środowisku zdarza się to czasami), udział w grach liczbowych (17% odpowiedziało, że czasami) oraz w zakładach totalizatorów sportowych (18% uważa, że w jego środowisku zdarza się to czasami). Jeśli chodzi o doświadczenie osobiste osób badanych, to większość badanych nie podejmuje zachowań hazardowych. Rzadko część badanych bierze udział w loteriach pieniężnych, grach liczbowych i zakładach w totalizatorach sportowych. Zdecydowana większość badanych nie ma doświadczenia w korzystaniu z salonów gier i z zakładów bukmacherskich.

Komputer, internet, cyberzagrożenia

Dzisiaj, w czasach szybkiego rozwoju techniki i automatyzacji życia, komputer i Internet są rzeczami, bez których trudno wyobrazić sobie normalne funkcjonowanie. Ogólnosiwiatowa sieć zapewnia szybki kontakt, przesyłanie danych na duże odległości, zapewnia także możliwość szybkiego dostępu do wielu niezbędnych informacji. Także popularne gry komputerowe dostarczają rozrywki i rozwijają wyobraźnię. Komputery i Internet mogą więc odgrywać bardzo pozytywną rolę.

Należy jednak dostrzec także i ukryte niebezpieczeństwa. Zarówno gry komputerowe, jak i Internet mogą być swojego rodzaju ucieczką od problemów. Obecnie, gdy mówimy o uzależnieniach, najczęściej mamy na myśli alkoholizm, nikotynizm, czy narkomanię. Wiadomo już jednak, że podobnie destrukcyjny wpływ może mieć spędzanie czasu przy komputerze. Według danych szacunkowych amerykańskich psychologów około 5% internautów jest uzależnionych od Internetu. Natomiast Hubert Poppe austriacki specjalista od terapii uzależnień uważa, iż "liczba osób uzależnionych od Internetu przekracza w niektórych państwach uprzemysłowionych liczbę uzależnionych od narkotyków pochodzących z maku i jest konieczne podjęcie kroków przeciwko tej nowej chorobie".

Osoba uzależniona od komputera spędza przy komputerze lub w sieci coraz więcej czasu, ograniczając w znaczący sposób inne formy aktywności życiowej. Zachowania takie prowadzą do izolacji społecznej, skrajnego zaniedbania ważnych życiowych spraw, a także do narastających konfliktów rodzinnych i partnerskich.

W celu zbadania zjawisk określanych jako cyberzagrożenia, a więc zagrożenia mające miejsce w internecie, przeprowadzono ankietę wśród 70 uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy Zgorzelec.

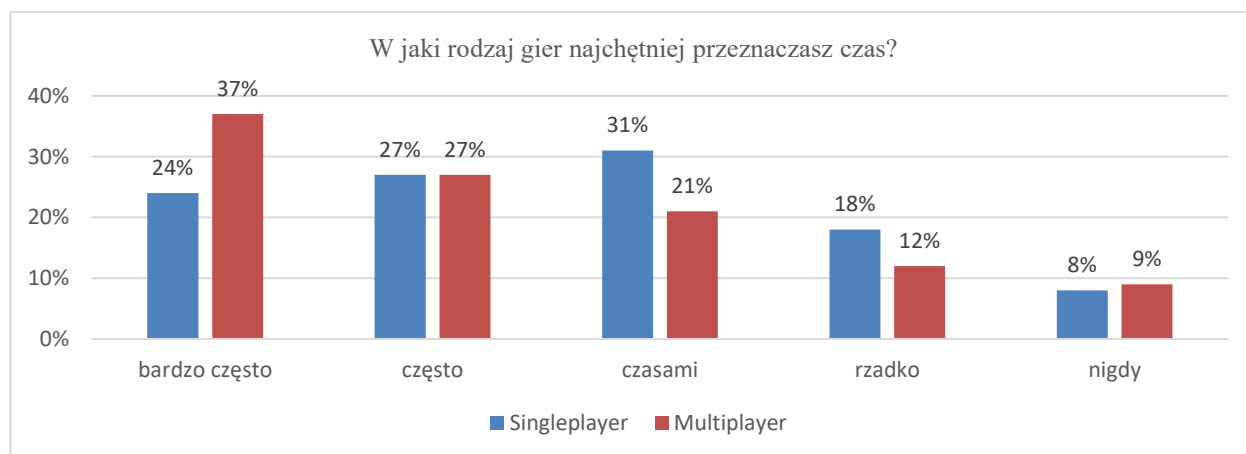

Wykres. Ilość czasu spędzanego przez ankietowaną młodzież w internecie w ciągu dnia.

Największy odsetek ankietowanych spędza w internecie od godziny do pięciu godzin, aż 17% badanych przyznaje się, że spędza w internecie więcej niż 6 godzin, a tylko 1% mniej niż godzinę. Do korzystania z internetu w telefonie podczas zajęć w szkole przyznaje się 26% uczniów. 74% ankietowanych zaprzecza, by taka sytuacja miała miejsce.

W kolejnych badaniach zapytano młodzież czy kiedykolwiek zdarzyło im się korzystać z karty kredytowej rodzica by zrealizować płatność w internecie. 11% odpowiedziało twierdząco, 84% zaprzeczyło by taka sytuacja miała kiedykolwiek miejsce. 4% badanych odpowiedziało, że nie pamięta.

Podobne pytanie zadano jako kolejne, z tym że uwzględniono w nim sytuację, kiedy wykorzystanie karty kredytowej odbyło się bez wiedzy rodzica. Do takiego czynu nie przyznał się żaden z ankietowanych. 99% zaprzeczyło by kiedykolwiek użyło karty kredytowej rodzica bez jego wiedzy w celu zrealizowania płatności w internecie, natomiast 1% przyznało że nie pamięta. 96% badanych przyznało, że gra w gry na komputerze lub telefonie. 4% odpowiedziało, że nie gra w gry.

Wykres. Ilość poświęcanego czasu na gry single- i multiplayer.

Bardzo często największy odsetek badanych (37%) deklaruje wybór gier typu multiplayer. Czasami zdecydowanie więcej badanych wybiera gry singleplayer niż multiplayer (stosunek 31% do 21%). Ogólnie tendencja jest podobna i malejąca. Do zupełnego nieużywania gier przyznaje się 8% (singleplayer) i 9% (multiplayer) ankietowanych.

Młodzież najchętniej do grania w gry wykorzystuje telefon i komputer i (kolejno 40% i 37% wszystkich badanych uczniów). Nieco rzadziej preferują konsolę (22% wszystkich badanych odpowiedziało w ten sposób).

U 58% uczniów deklarujących, że gra w gry a rodzice kontrolują to w co gra ich dziecko. Jednocześnie 33% badanych uczniów potwierdza, że zdarza im się grać w gry, które nie są dostosowane do ich wieku.

Młodzież zapytano o to, czy kiedykolwiek korzystali z Paysafecard. Przyznało się do tego 16% uczniów, natomiast 84% zaprzeczyło. Na kupon najwięcej osób przeznaczyło 50 złotych (7 badanych). Nieliczne osoby dokonywały zakupu rzadziej niż raz w miesiącu (8 osób) raz w tygodniu lub więcej (1 osoba) oraz raz w miesiącu lub więcej (2 osoby).

Zapytano młodzież, czy kiedykolwiek dokonywali płatności za usługę (grę, dodatkowe skórki, konto do gier) posługując się SMSem. 20% przyznało, że taka sytuacja miała miejsce, 71% zaprzeczyło, natomiast 9% odpowiedziało, że nie pamięta takiej sytuacji.

Zbadano na jakie aktywności młodzież poświęca swój czas w internecie. Najczęściej młodzież pożytkuje ten czas na przeglądanie serwisów społecznościowych, rozmowy przez komunikatory, rozwijanie swoich zainteresowań, śledzenie ulubionych yutuberów oraz korzystanie z serwisów streamingowych. Najmniej osób przyznaje się do oglądania patostreamów. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Przeglądanie serwisów społecznościowych	26%	30%	17%	20%	9%
Rozmowy przez komunikatory internetowe	47%	30%	16%	9%	3%
Zamieszczanie swoich zdjęć w sieci za pośrednictwem aplikacji	10%	10%	21%	40%	26%
Komentowanie zdjęć i postów znajomych	16%	24%	27%	21%	16%
Rozwijanie zainteresowań	34%	37%	21%	3%	7%
Śledzenie ulubionych yutuberów	39%	33%	21%	9%	4%
Korzystanie z serwisów streamingowych	24%	27%	23%	24%	11%
Edukacja	16%	31%	31%	21%	6%
Oglądanie patostreamów	4%	4%	9%	17%	69%

Tabela. Ilość czasu poświęcana na różnego rodzaju aktywności w internecie.

Uczniowie, zapytani o to czy zdarzyło im się kiedykolwiek, by ktoś włamał im się na prywatne konto czy to pocztowe, na portalu społecznościowym czy też w grze w większości odpowiedzieli, że taka sytuacja nie miała miejsca (60%). Przyznało się do takich doświadczeń 26% ankietowanych uczniów, a 14% odpowiedziało, że nie wie.

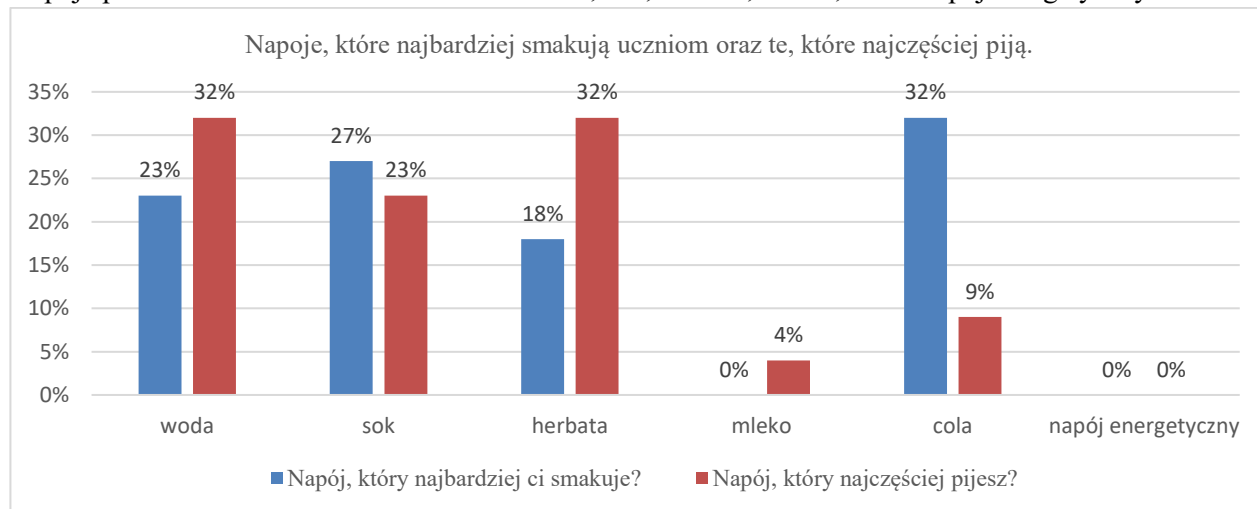
Na pytanie o to czy uczniowie znają wszystkich swoich znajomych na Facebooku 53% ankietowanych odpowiedziało, że tak, 27% przyznało, że nie zna wszystkich swoich facebookowych znajomych, a 20% odpowiedziało, że nie posiada konta na tym portalu.

Wykres. Znajomość wszystkich osób posiadanych wśród znajomych na Facebooku.

Uczniów szkół z gminy Zgorzelec zapytano także o to, czy wierzą w prawdziwość informacji udostępnianych przez ich ulubionych influencerów. Większość ankietowanych odpowiedziała, że to zależy (83%). 11% udzieliło odpowiedzi przeczącej, natomiast 6% odpowiedziało, że tak wierzy w prawdziwość takich informacji.

Najmłodszych uczniów zapytano o to jaki napój najbardziej im smakuje oraz jaki najczęściej piją. Napoje przedstawiono w formie obrazków: woda, sok, herbata, mleko, cola i napój energetyczny.

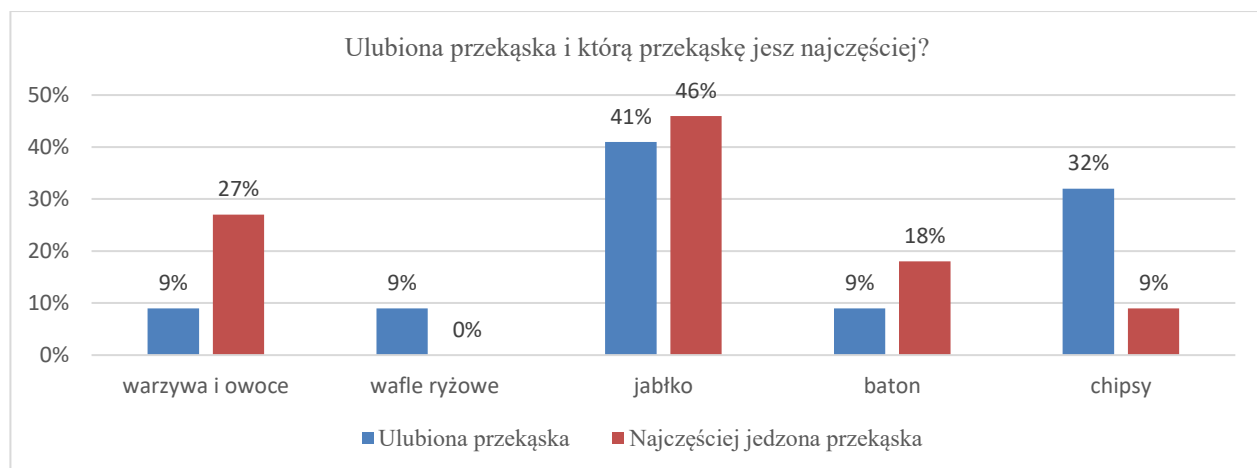

Wykres. Najczęściej wybierane napoje oraz napoje które najbardziej smakują uczniom.

Jak widać najczęściej wybieranym napojem do picia jest woda i herbata (po 32% ankietowanych wskazało te odpowiedzi), natomiast tylko 23% uczniów wskazuje na to, że woda najbardziej im smakuje oraz 18% uczniów odpowiedziało, że najbardziej smakuje im herbata. 32% wybiera colę jako najsmaczniejszy napój, ale już tylko 9% pije ją najczęściej. Preferencje smakowe dzieci nie są, jak widać, związane z tym, co najczęściej piją.

77% uczniów uważa, że jego rodzice są zadowoleni z wybieranych przez nich napojów, 5% przyznaje, że rodzice nie są zadowoleni. 18% uczniów odpowiedziało, że nie wie czy są zadowoleni. Żaden z badanych nie odpowiedział, że rodziców nie obchodzi co pije ich dziecko.

W pytaniu dotyczącym ulubionej i najczęściej spożywanej przez uczniów przekąski dane wskazały, że pomimo iż dla 32% uczniów ulubioną przekąską są chipsy tylko 9% je chipsy najczęściej. Najczęściej jedzoną przekąską jest jabłko (46%) i, co ciekawe jest ono ulubionym przysmakiem dla zbliżonego odsetka ankietowanych- 41% uczniów z gminy Zgorzelec odpowiedziało, że jest to ich ulubiona przekąska. Drugą najczęściej spożywaną przekąską są inne warzywa i owoce (27%).

Wykres. Ulubione i najczęściej jedzone przez uczniów przekąski.

Biorąc pod uwagę przeprowadzone badania, 68% uczniów odpowiedziało, że rodzice są zadowoleni z tego jakie przekąski jedzą. 9% rodziców w opinii uczniów jest niezadowolonych z przekąsek, które spożywają. 18% ankietowanych nie wie czy jego rodzice są zadowoleni czy nie, a 4% odpowiedziało, że nie obchodzi ich to.

Przemoc w Rodzinie

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Według innych definicji, przemoc w rodzinie, zwana też przemocą domową, jest to działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- 1) Ma charakter intencjonalny. Przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
- 2) Siły są nierównomierne. W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy.
- 3) Narusza prawa i dobra osobiste. Sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
- 4) Powoduje cierpienie i ból. Sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Rodzaje przemocy

Wyróżnić można kilka rodzajów przemocy. Mówimy więc o:

- 1) Przemocy fizycznej – czyli działaniach wobec dziecka powodujących nieprzypadkowe urazy (stłuczenia, złamania, zasinienia itp.),
- 2) Przemocy psychicznej – czyli rozmyślnych zachowaniach dorosłych wobec dzieci, nie zawierających aktów przemocy fizycznej, które powodują znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju dziecka, w tym zaburzenia osobowości, niskie poczucie własnej wartości, stany nerwicowe i lękowe.
- 3) Wykorzystywaniu seksualnym – czyli takich zachowaniach osoby dorosłej, które prowadzą do seksualnego zaspokojenia kosztem dziecka.
- 4) Zaniechaniu – czyli niezaspokojeniu podstawowych potrzeb dziecka zarówno fizycznych jak i psychicznych.

Dorosłych mieszkańców gminy Zgorzelec zapytano o to, czy kiedykolwiek doświadczyli oraz zastosowali którąś z form przemocy. Poniższe tabele przedstawiają wyniki będące odpowiedzią na pytanie:

1) Czy zdarzyło się Pani/Panu kiedykolwiek doświadczyć, któregoś z wymienionych poniżej zjawisk w przeciągu ostatniego roku?

2) Czy kiedykolwiek zdarzyło się Panu/Pani dopuścić któregoś z wymienionych zachowań?

Wyszczególnienie	Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Przemoc fizyczna	0%	1%	4%	13%	82%

Przemoc psychiczna	1%	4%	8%	24%	63%
Przemoc seksualna	0%	0%	1%	2%	98%
Przemoc ekonomiczna	1%	1%	3%	9%	87%
Zaniedbanie	0%	2%	7%	15%	76%

Tabela. Doświadczanie przez dorosłych mieszkańców gminy Zgorzelec różnych form przemocy.

Wyszczególnienie	Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Przemoc fizyczna	0%	1%	1%	15%	84%
Przemoc psychiczna	0%	0%	3%	15%	82%
Przemoc seksualna	0%	0%	0%	1%	99%
Przemoc ekonomiczna	0%	1%	2%	5%	93%
Zaniedbanie	0%	1%	4%	8%	88%

Tabela. Stosowanie przez dorosłych mieszkańców gminy Zgorzelec różnych form przemocy.

Powyższe dane wskazują na to, że zdecydowana większość mieszkańców Gminy Zgorzelec nie doświadczyła oraz nie jest sprawcą przemocy w każdej jej formie. Najczęstszymi formami doświadczanej przemocy jest przemoc psychiczna (8% czasami jej doświadczało, 24% rzadko) oraz zaniedbanie (7% czasami doświadczało zaniedbania, a 15% rzadko). Jeśli chodzi o stosowanie przemocy, to największy odsetek przyznaje się do stosowania przemocy fizycznej (czasami 1%, rzadko 11%), przemocy psychicznej (3% czasami, 15% rzadko) oraz zaniedbania (4% czasami, 8% rzadko).

W opinii mieszkańców najczęściej ofiarami przemocy są kobiety (56% ankietowanych tak uważa), następnie młodsze dzieci (37% badanych tak odpowiedziało) oraz starsze dzieci (20% ankietowanych udzieliło takiej odpowiedzi). Rzadziej ofiarami przemocy są seniorzy (17% wskazało taką odpowiedź) oraz mężczyźni (5% ankietowanych tak uważa).

Zapytano młodzież o ich doświadczenia związane z różnego rodzaju sytuacjami, które pojawiają się w szkole, do której uczęszczają. Wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	Nigdy	Rzadko	Czasami	Często	Bardzo często
Wyśmiewanie uczniów przez rówieśników	14%	31%	33%	18%	7%
Wyśmiewanie uczniów przez nauczycieli	59%	28%	15%	2%	0%
Przemoc psychiczna ze strony innych uczniów	41%	25%	26%	6%	3%
Przemoc psychiczna ze strony nauczycieli	80%	13%	6%	1%	2%
Przemoc psychiczna w stosunku do nauczycieli	72%	20%	7%	0%	2%
Przemoc fizyczna ze strony innych uczniów	45%	39%	22%	5%	0%
Przemoc fizyczna ze strony nauczycieli	94%	5%	1%	0%	0%
Przemoc fizyczna w stosunku do nauczycieli	94%	5%	1%	0%	0%
Ośmieszanie kolegów i koleżanek w internecie	47%	28%	15%	9%	5%
Robienie zdjęć rówieśnikom bez ich zgody	36%	32%	20%	10%	10%
Robienie zdjęć rówieśnikom bez ich wiedzy	33%	36%	14%	12%	10%
Wykorzystywanie wizerunku kolegów i koleżanek na portalach internetowych	71%	18%	5%	6%	2%
Dotykanie kolegów/koleżanek bez ich zgody	66%	15%	10%	12%	6%
Prześladowanie z powodu pochodzenia, wierzeń, wyglądu fizycznego	64%	25%	13%	5%	1%

Tabela. Sytuacje i ich częstość z jakimi spotykają się uczniowie w swoich szkołach.

Wyniki wskazują, że zdecydowanie większość zachowań pojawia się nigdy i rzadko. Jednakże najczęstszymi sytuacjami jest: wyśmiewanie się z uczniów przez rówieśników, przemoc fizyczna i

psychiczna ze strony innych uczniów, robienie zdjęć rówieśnikom bez ich zgody i wiedzy oraz ośmieszanie kolegów i koleżanek w internecie. Niepokojące są również wyniki wskazujące, że młodzież często spotyka się z takimi zachowaniami jak dotykanie kolegów/koleżanek bez ich zgody (12% często), a czasami z prześladowaniami z powodu pochodzenia, wierzeń czy wyglądu fizycznego (13% badanych).

Zwrócono się bezpośrednio do osób badanych pytając ich o to, czy w przeciągu ostatniego roku szkolnego byli oni sprawcami którejś z wymienionych powyżej rzeczy. 55% ankietowanych odpowiedziało, że nie. 29% że nie pamięta takich sytuacji. 13% przyznało, że tak, a 3% że zdarzyło się to więcej niż raz.

Kolejne pytanie dotyczyło doświadczenia którejś z wymienionych w tabeli sytuacji z punktu widzenia ofiary. 37% odpowiedziało, że nie było ofiarą któregokolwiek z wymienionych zachowań, 31% nie pamięta takich sytuacji, 29% przyznało, że tak, było ofiarą przemocy w szkole, a 7% że zdarzyło się to więcej niż raz.

Uczniów szkół w gminie Zgorzelec zapytano również o to czy kiedykolwiek zetknęli się wśród swoich rówieśników z wymienionymi zjawiskami, do których dochodziło za pośrednictwem internetu. Uczniowie mogli udzielić jednej z pięciu odpowiedzi określającej częstotliwość takich zachowań wśród ich rówieśników: bardzo często, często, czasami, rzadko, nigdy.

Wyszczególnienie	Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Nękanie	3%	1%	13%	20%	66%
Wyzywanie	9%	11%	24%	30%	27%
Straszenie	4%	3%	7%	24%	64%
Szantażowanie	3%	3%	4%	21%	71%
Publikowanie lub rozsyłanie kompromitujących informacji (zdjęć, filmów, informacji tekstowych)	6%	6%	7%	16%	71%
Podszywanie się pod kogoś	3%	4%	10%	17%	67%
Wykluczenie z grupy rówieśniczej (wyrzucenie z grona znajomych, grup, konwersacji)	7%	6%	20%	36%	37%

Tabela. Zjawiska, z którymi młodzież spotyka się wśród swoich rówieśników.

Najrzadszymi sytuacjami, z którymi spotyka się młodzież w internecie to: straszenie, szantażowanie, publikowanie lub rozsyłanie kompromitujących informacji. Nieco częściej młodzież ma do czynienia z wyzywaniem w internecie, nękaniami oraz wykluczaniem z grupy.

Zapytano uczniów o to, czy kiedykolwiek padli ofiarą któregoś z zachowań związanych z internetem. Najczęściej uczniowie przyznawali, że byli ofiarą wyzywania (49%) i wykluczenia z grupy rówieśniczej (24%). Większość uczniów nie ma jednak doświadczeń związanych z byciem ofiarą przedstawionych zachowań w internecie.

Wyszczególnienie	Tak	Nie	Nie jestem pewien
Nękanie	7%	81%	13%
Wyzywanie	49%	43%	9%
Straszenie	17%	76%	10%
Szantażowanie	9%	81%	13%
Publikowanie lub rozsyłanie kompromitujących informacji (zdjęć, filmów, informacji tekstowych)	7%	81%	13%
Podszywanie się pod kogoś	11%	81%	7%
Wykluczenie z grupy rówieśniczej (wyrzucenie z grona znajomych, grup, konwersacji)	24%	53%	23%

Tabela. Bycie ofiarą zachowań pojawiających się w internecie wśród ankietowanych uczniów.

Jeszcze bardziej zdecydowane odpowiedzi pojawiły się na pytanie o to, czy kiedykolwiek uczniowie byli sprawcami wymienionych czynności odbywających się za pośrednictwem internetu. Najwięcej uczniów przyznało się do wyzywania (33%) oraz wykluczania z grupy rówieśniczej (19%). Część ankietowanych przyznała się także do bycia sprawcą straszenia (13%).

Wyszczególnienie	Tak	Nie	Nie jestem pewien
Nękanie	1%	94%	5%
Wyzywanie	33%	56%	14%
Straszenie	13%	81%	6%
Szantażowanie	2%	87%	6%
Publikowanie lub rozsyłanie kompromitujących informacji (zdjęć, filmów, informacji tekstowych)	6%	87%	7%
Podszywanie się pod kogoś	7%	87%	6%
Wykluczenie z grupy rówieśniczej (wyrzucenie z grona znajomych, grup, konwersacji)	19%	67%	13%

Tabela. Bycie sprawcą zachowań pojawiających się w internecie wśród ankietowanych uczniów.

Rodzice zapytani o to, czy kary fizyczne to nieodłączny element wychowania w większości (84%) zaprzeczyli. 3% ankietowanych przyznało, że uważa iż kary fizyczne są nieodłącznym elementem wychowania, a 13% badanych rodziców odpowiedziało, że nie wie. Natomiast na pytanie o to, czy rodzice kiedykolwiek stosowali przemoc fizyczną w celu ukarania dziecka 82% ankietowanych zaprzeczyło, natomiast 18% przyznało, że taka sytuacja miała miejsce. Rodzice w większości (65%) przyznali, że nie mają doświadczenia związanego z tym, że ich rodzice stosowali kary fizyczne. 35% przyznało, że sami byli ofiarami karania poprzez zastosowanie kar fizycznych.

Ankietowani rodzice zostali zapytani o metody wychowawcze jakie stosują względem swoich dzieci. Wyniki przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Upomnienie	27%	43%	23%	5%	2%
Rozmowa, podczas której może wytłumaczyć powody swojego zachowania	31%	57%	10%	2%	0%
Pogadanka	30%	46%	19%	7%	0%
Poszturchiwanie	0%	1%	3%	17%	78%
Bicie bez użycia przedmiotów	0%	0%	0%	9%	91%
Bicie przy użyciu przedmiotów	0%	0%	0%	0%	100%
Groźby	0%	4%	17%	22%	57%
Obelgi	0%	0%	0%	16%	84%
Szantaż emocjonalny	0%	1%	2%	18%	78%
Krzyczenie	2%	16%	25%	44%	13%
Izolacja	0%	1%	0%	14%	84%
Nie odzywam się jakiś czas	1%	1%	4%	29%	64%
Jakiegolwiek formy przemocy fizycznej	0%	0%	0%	7%	93%

Tabela. Metody wychowawcze ankietowanych rodziców i częstotliwość ich stosowania.

Z powyższej tabeli jasno wynika, że najczęściej stosowanymi metodami wychowawczymi rodziców dzieci uczęszczających do szkół na terenie gminy Zgorzelec jest: upomnienie, rozmowa podczas której dziecko może wytłumaczyć powody swojego zachowania oraz pogadanka. Nieliczna część rodziców przyznaje się również do krzyczenia oraz nieodzywania się do dziecka przez jakiś czas.

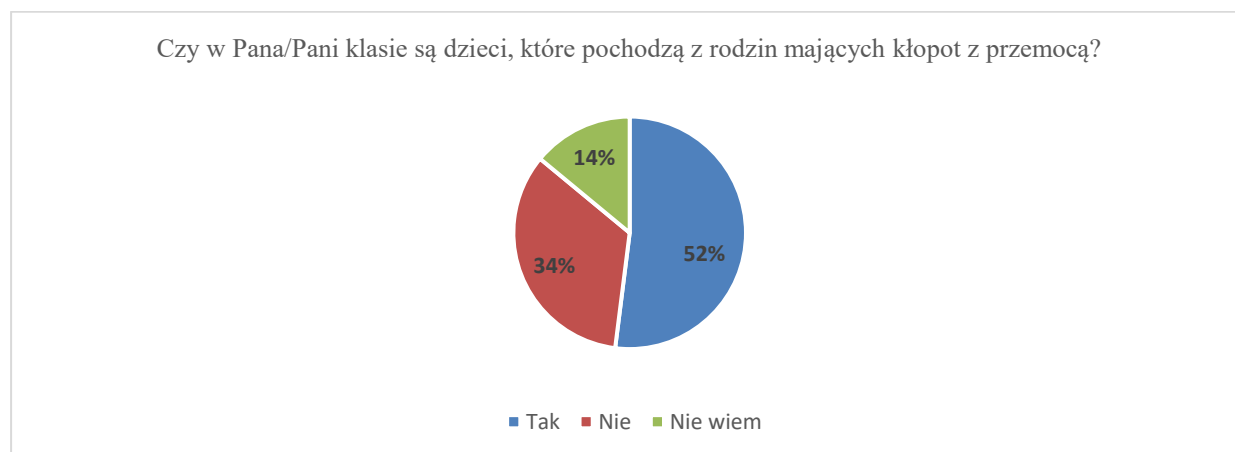
Kolejne pytanie dotyczyło tego, jak często nauczyciele spotykają się z zachowaniami przemocowymi i agresywnymi wśród swoich uczniów. Najczęstszymi zaobserwowanymi zachowaniami okazało się wyśmiewanie, wykluczenie społeczne konkretnego ucznia, przemoc psychiczna i fizyczna wśród uczniów (wymienione formy zdarzają się czasami). Czasami i rzadko nauczyciele stykają się

również z groźbami wśród uczniów oraz samookaleczeniami. Natomiast w zdecydowanej większości nauczyciele nie mają do czynienia z takimi zjawiskami jak kradzieże wśród uczniów, przemoc psychiczna i fizyczna wymierzona w nauczyciela. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Wyśmiewanie wśród uczniów	0%	17%	48%	35%	0%
Wykluczenie społeczne konkretnego ucznia	0%	0%	31%	48%	21%
Przemoc psychiczna wśród uczniów	0%	0%	35%	38%	28%
Przemoc fizyczna wśród uczniów	0%	0%	35%	48%	17%
Groźby wśród uczniów	0%	3%	10%	55%	31%
Kradzieże wśród uczniów	0%	0%	3%	28%	69%
Przemoc psychiczna wymierzona we mnie	0%	0%	7%	7%	86%
Przemoc fizyczna wymierzona we mnie	0%	0%	3%	0%	96%
Samookaleczanie wśród uczniów	0%	0%	14%	21%	65%

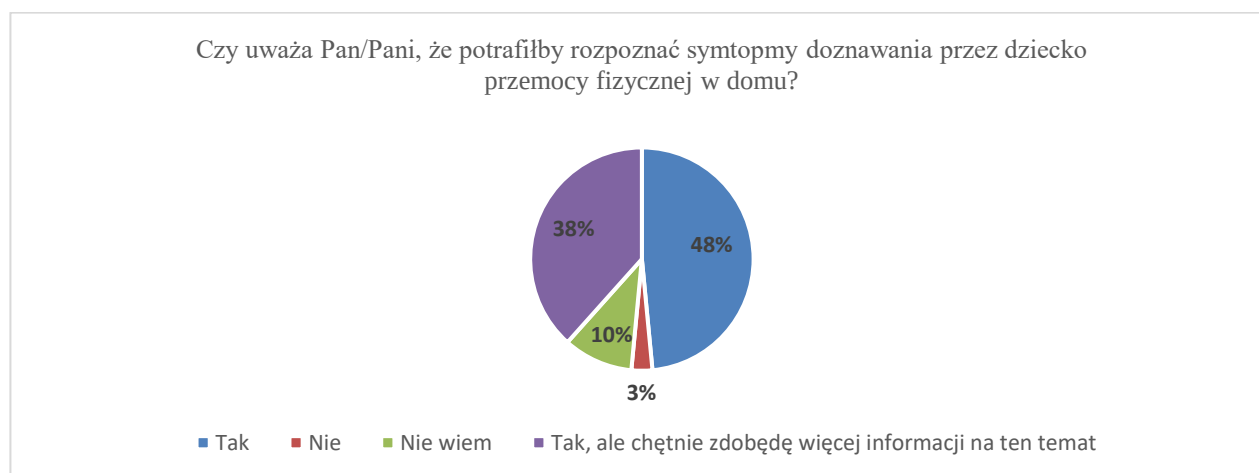
Tabela. Częstotliwość zjawisk przemocowych w opinii nauczycieli.

Nauczycieli zapytano o to, czy w ich klasach są uczniowie, którzy pochodzą z rodzin mających problem z przemocą. 52% ankietowanych udzieliło twierdzącej odpowiedzi, 34% zaprzeczyło, a 14% odpowiedziało, że nie wie.

Wykres. Opinia nauczycieli na temat pochodzenia dzieci z rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej.

W celu sprawdzenia na ile nauczyciele czują się kompetentni w rozpoznawaniu symptomów przemocy domowej zapytano ich o to na ile uważają, że byliby w stanie rozpoznać dziecko doznające przemocy fizycznej w domu.

Wykres. Samoocena nauczycieli pod kątem umiejętności rozpoznania symptomów doznawania przemocy fizycznej przez ucznia.

Aż 48% ankietowanych nauczycieli uważa, że potrafiloby rozpoznać ucznia doznającego przemocy fizycznej w domu. 3% uważa, że nie ma takiej umiejętności, a 10% że nie wie czy potrafiloby. 38% nauczycieli przyznało, że potrafiloby rozpoznać, ale chętnie zdobyliby więcej informacji na temat przemocy domowej.

Agresja i przemoc

Agresja nie jest tym samym co przemoc. To rozróżnienie jest o tyle istotne, że w zależności od tego, z którym zjawiskiem mamy do czynienia zależą będą ewentualne przyszłe działania.

Agresja polega na gwałtownym wyładowaniu emocji (złość, gniew) na innych osobach. Ważne jest, że w przypadku agresji istnieje względna równowaga sił. Nie możemy z góry przewidzieć zwycięzcy i każda ze stron ma szansę wygrać. Każda ze stron może przeanalizować sytuację i dobrać najkorzystniejszą taktykę rozegrania konfliktu.

W przypadku przemocy przewaga istnieje zawsze po stronie sprawcy. Ofiara, jeśli podejmie walkę, zawsze przegra.

Jeśli chodzi o działania interwencyjne, to w wypadku agresji interwencja innych osób mająca charakter wyjaśniania sytuacji, negocjacji, próba pogodzenia obu stron daje szansę na przyniesienie oczekiwanego skutku, na pogodzenie. W przypadku przemocy takie działania mogą przynieść rezultat odwrotny i pogorszyć sytuację ofiary. Tu skuteczne są strategie wyrównywania sił i zapewnienia bezpieczeństwa ofierze np. poprzez zorganizowaną pomoc instytucjonalną (odizolowanie ofiary od sprawcy, interwencje policji, prokuratora). Innym aspektem różniącym oba te zjawiska jest incydentalny charakter agresji oraz długofalowy charakter przemocy.

W warunkach szkolnych kłótnia kolegów i bójka w której obydwójce doznali zadrapań czy siniaków jest przykładem agresji, zaś tzw. „fala” szkolna, gdzie dochodzi do wybrania słabszej ofiary i rozłożonego w czasie znęcania się nad nią spełnia kryteria przemocy.

Wnioski z diagnozy

Wyniki wpływające z przeprowadzonych badań realizowanych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Zgorzelec, uczniów szkół a także sprzedawców podających i sprzedających napoje pozwoliły wyodrębnić obszary, w których konieczne jest podjęcie działań skupiających się na:

- 1) dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej oraz psychospołecznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- 2) prowadzeniu działalności informacyjno-edukacyjnej w lokalnej społeczności w zakresie uzależnień i przemocy domowej, w tym w szczególności wśród dzieci i młodzieży dotyczącej uzależnień behawioralnych,
- 3) prowadzeniu działalności profilaktycznej wśród dzieci i młodzieży, w tym realizacji programów profilaktycznych, w szczególności programów rekomendowanych,
- 4) ograniczeniu dostępności do alkoholu.

Słabe strony:

- niska świadomość społeczności lokalnej o uzależnieniach oraz o możliwości uzyskania wsparcia,
- brak lokalnej bazy informacyjnej dotyczącej pomocy z zakresu uzależnień,
- mała ilość przeprowadzanych rekomendowanych programów profilaktycznych,
- brak wystarczającej wiedzy właścicieli sprzedaży alkoholowej oraz sprzedawców na temat znajomości przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Mocne strony:

- świadomość potrzeb związanych z ograniczeniem uzależnień,
- identyfikacja ryzyk związanych z uzależnieniami,
- przeszkoleni nauczyciele do prowadzenia rekomendowanych programów profilaktycznych,
- wykwalifikowana kadra instytucji znajdujących się na terenie Gminy Zgorzelec,
- chęć współpracy instytucji i organizacji w ramach realizacji Programu.

4. Adresaci Programu

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu dotyczą znacznej części społeczeństwa, dlatego Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Zgorzelec, którzy w życiu spotykają się z problemem nadużywania alkoholu oraz narkotyków w sposób ryzykowny i szkodliwy; uzależnionych, którzy wymagają leczenia (działania terapeutyczno-korekcyjne); utrzymujących abstynencję i współuzależnionych (działania wspierające).

Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej adresowane są głównie do całych grup, w szczególności do dzieci i młodzieży, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych oraz zażywaniem alkoholu. Działania uprzedzające z zakresu profilaktyki selektywnej skierowane są do jednostek lub grup zwiększonego ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne, narażone są na większe od przeciętnego niebezpieczeństwa wystąpienia problemów związanych z uzależnieniami i przemocą.

Działania powstrzymujące z zakresu profilaktyki wskazującej skierowane są do jednostek lub grup demonstrujących wczesne symptomy związane z uzależnieniem. Program adresowany jest także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką. W szczególności:

- dzieciom i młodzieży,
- osobom dorosłym pijącym szkodliwie i ryzykownie;
- osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;
- osobom współuzależnionym od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;
- osobom uzależnionym behawioralnie;
- ofiarom przemocy w rodzinie,
- sprawcom przemocy w rodzinie

5. Realizatorzy i współrealizatorzy Programu

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu,
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Komenda Powiatowa Policji w Zgorzelcu – Dzielnicy oddelegowani na teren Gminy Zgorzelec,
4. Placówki oświatowe, tj. Szkoła Podstawowa w Żarskiej Wsi, Szkoła Podstawowa w Łagowie, szkoła Podstawowa w Trójcy, szkoła Podstawowa w Jerzmankach, Szkoła Podstawowa w Osieku Łużyckim, Publiczne Przedszkole w Jędrzychowicach,
5. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zgorzelcu z/s w Radomierzycach,
6. Wielospecjalistyczny Szpital Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zgorzelcu – Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia oraz Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych,
7. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Wiejskiej Zgorzelec,
8. Urząd Gminy w Zgorzelcu,
9. Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Zgorzelec.

6. Cele i zadania, wskaźniki oraz zakładane rezultaty

6.1. Głównym celem wyznaczonym w Programie na lata 2025-2026 dla Gminy Zgorzelec jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z uzależnienia od alkoholu, narkotyków, a także uzależnień behawioralnych poprzez prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców.

6.2. Cele szczegółowe

6.2.1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz osób zagrożonych uzależnieniem.

Zadania:

- a) upowszechnianie informacji w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej oraz placówek leczenia odwykowego,
- b) prowadzenie działalności interwencyjno-edukacyjno-motywującej Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych poprzez:
 - prowadzenie rozmów motywacyjno-informacyjnych z osobami uzależnionymi oraz członkami ich rodzin,
 - kierowanie na badania do biegłych i pokrywanie kosztów sporządzenia opinii w przedmiocie uzależnienia,
 - sporządzanie wniosków do sądu o wszczęcie postępowania w przedmiocie leczenia odwykowego,
- c) finansowanie udziału członków GKRPA w szkoleniach w celu doskonalenia i usprawnienia pracy związanej z obszarem terapii i profilaktyki uzależnień,
- d) prowadzenie i finansowanie punktu informacyjno-konsultacyjnego (m.in. koszty utrzymania i funkcjonowania, zatrudnienie specjalistów),
- e) wspieranie grupy samopomocowej,
- f) współpraca z placówkami służby zdrowia i ośrodkami leczenia uzależnień w zakresie leczenia, rehabilitacji osób uzależnionych, współuzależnionych.

Wskaźniki

- liczba rozprowadzonych ulotek oraz broszur informacyjnych,
- liczba posiedzeń GKRPA,
- liczba przeprowadzonych rozmów informacyjno-motywujących,
- liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych,
- liczba wydanych opinii,
- liczba skierowanych wniosków do sądu,
- liczba szkoleń dla członków GKRPA oraz liczba osób uczestniczących w szkoleniach,
- liczba osób korzystających z pomocy w punkcie konsultacyjnym,
- liczba spotkań grupy samopomocowej,
- liczba beneficjentów grupy samopomocowej,
- liczba osób objętych leczeniem odwykowym, przebywających na detoksykacji, liczba osób które trafiło do szpitala pod wpływem środków psychoaktywnych.

6.2.2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Zadania:

- a) prowadzenie działalności wśród mieszkańców w zakresie możliwości uzyskania wsparcia dla osób i rodzin, w których występuje problem uzależnień oraz przemocy domowej (kampanie edukacyjne i akcje informacyjne mające na celu zwiększenie wiedzy na temat problemu przemocy domowej, zakup i dystrybucja materiałów informacyjnych dotyczących przemocy domowej),
- b) włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy,
- c) finansowe wspomaganie działalności Punktu Pomocy Rodzinie działającego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zgorzelcu poprzez współfinansowanie zatrudnienia psychologa, terapeutę ds. uzależnień,
- d) wspieranie działań wobec rodzin dotkniętych przemocą domową oraz objętych procedurą „Niebieskiej Karty” poprzez ścisłą współpracę Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych z przedstawicielami innych instytucji w zakresie procedury „Niebieskiej Karty”,
- e) organizowanie i finansowanie szkoleń dla przedstawicieli grup zawodowych stykających się z problemami uzależnień i przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba i rodzaj działań informacyjnych podjętych wśród mieszkańców, ilość zakupionych i rozpowszechnionych materiałów,
- liczba osób korzystających z pomocy psychologa w Punkcie Pomocy Rodzinie,
- liczba osób korzystających z pomocy terapeuty ds. uzależnień w Punkcie Pomocy Rodzinie,
- liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”,
- liczba zakończonych „Niebieskich Kart” z powodu zaprzestania stosowania przemocy,
- liczba utworzonych świetlic w formie placówki wsparcia dziennego,
- liczba dzieci korzystających z działań prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego.

6.2.3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych

Zadania:

- a) organizacja i finansowanie programów profilaktycznych w placówkach oświatowych ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych w zakresie profilaktyki uniwersalnej, selektywnej, wskazującej (w tym wyposażenie w materiały do zajęć prowadzonych przez przeszkolonych nauczycieli do prowadzenia programów rekomendowanych, ocena programów profilaktycznych i nagradzanie najlepiej realizowanych programów przez szkoły na terenie Gminy Zgorzelec), realizacja autorskich programów z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom,
- b) finansowanie szkoleń przygotowujących nauczycieli do realizacji programów rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji,
- c) finansowanie szkoleń/ warsztatów dla nauczycieli/wychowawców w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży,
- d) dofinansowanie szkolnych i przedszkolnych pikników rodzinnych o treści edukacyjno-profilaktycznej, konkursów (plastycznych, literackich, muzycznych), pogadanek dotyczących profilaktyki uzależnień, finansowanie udziału dzieci i młodzieży w spektaklach profilaktycznych,
- e) finansowanie przedstawień profilaktycznych organizowanych przez dzieci i młodzież na terenie gminy dostarczające uczestnikom i odbiorcom wiedzy na temat uzależnień, wzmocnienia poczucia własnej wartości, uczenie postaw asertywnych,
- f) organizowanie i finansowanie profilaktycznych festynów i innych imprez plenerowych, promujących zdrowy styl życia bez nałogów,

- g) organizowanie i finansowanie profilaktycznych imprez sportowych – turnieje, olimpiady, biegi, zawody, rywalizacja sportowa, itp.,
- h) realizacja i finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych (zajęcia z wykorzystaniem teorii i strategii profilaktycznych, zakup sprzętu sportowego do realizacji zajęć),
- i) finansowanie szkoleń dla osób prowadzących pozalekcyjne zajęcia sportowe,
- j) dofinansowanie półkolonii, kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych oraz dofinansowanie półkolonii, kolonii i obozów z programem socjoterapeutycznym w szczególności dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, (w tym finansowanie kosztów przejazdu),
- k) organizacja i wspieranie finansowe alternatywnych form spędzania i wykorzystania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w czasie wakacji i ferii,
- l) propagowanie i wspieranie finansowe wolnych od nałogów obyczajów w ramach tworzenia alternatywnych form spędzania i wykorzystania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez dofinansowanie organizowanych dodatkowych zajęć kulturalno-artystycznych i edukacyjno-rozwojowych a także ruchowych (m.in. zajęcia tematyczne dotyczące zdrowego stylu życia, zajęcia i konkursy, zajęcia ruchowe, taneczne, itp.) umożliwiające rozwijanie własnych pasji i zainteresowań,
- ł) zapewnienie posiłku dzieciom uczestniczącym w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych poprzez m.in.: pozyskanie sponsorów partycypujących w kosztach posiłku, subsydiowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zgorzelcu w finansowaniu gorącego posiłku, zakup artykułów spożywczych do przygotowania posiłków,
- m) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18. roku życia (kampanie informacyjno-edukacyjne, szkolenia właścicieli sprzedaży alkoholowych oraz sprzedawców),
- n) edukacja publiczna (rozpowszechnianie informacji z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych o miejscach pomocy i ich ofercie m.in. na tablicach informacyjnych, w lokalnej prasie, zakup i dystrybucja ulotek i broszur dotyczących danego uzależnienia, prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych – w szczególności promujących abstynencję w czasie ciąży oraz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców, aktywna współpraca z lokalną prasą poprzez publikację informacji i artykułów pod kątem problematyki alkoholowej i narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych),
- o) organizowanie i dofinansowywanie działalności świetlic środowiskowych funkcjonujących w ramach struktury organizacyjnej Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Zgorzelcu oraz ich doposażenie w sprzęt niezbędny do właściwego zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz remonty i inwestycje w tym zakresie,
- p) promocja i profilaktyka zdrowego stylu życia poprzez udział w ogólnopolskich kampaniach promujących trzeźwość oraz inicjatywach podejmowanych przez stowarzyszenia, instytucje, kluby sportowe i kluby seniora, koła gospodyń wiejskich, itd., działające na terenie Gminy Zgorzelec,
- r) zakup sprzętu komputerowego i materiałów biurowych, niezbędnych do obsługi Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- s) zakup sprzętu sportowego, audiowizualnego i wyposażenia do świetlic wiejskich, miejsc rekreacji i wypoczynku oraz obiektów sportowych służących do przeciwdziałania uzależnieniom i kultywowania zdrowego stylu życia bez nałogów,
- t) dofinansowanie i współfinansowanie zadań i przedsięwzięć majątkowych związanych z tworzeniem miejsc, przestrzeni i terenów aktywności społeczności lokalnej, w której propagowany będzie zdrowy styl życia bez nałogów,
- u) dofinansowanie i współfinansowanie zadań i przedsięwzięć majątkowych, które będą wykorzystywane do prowadzenia działalności profilaktycznej i edukacyjnej w zakresie profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży (m.in. świetlice, kluby, strefy bezpiecznego pobytu

dla dzieci, itp.).

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych z wyszczególnieniem programów rekomendowanych, liczba uczniów, nauczycieli oraz rodziców biorących udział w programach,
- liczba nauczycieli biorących udział w szkoleniu przygotowującym do realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych,
- liczba nauczycieli/wychowawców biorących udział w szkoleniu w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży,
- liczba osób biorących udział w profilaktycznych piknikach rodzinnych, pogadankach, konkursach, spektaklach,
- liczba osób biorących udział w profilaktycznych festynach i imprezach plenerowych,
- liczba osób biorących udział w profilaktycznych imprezach sportowych,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w pozalekcyjnych zajęciach sportowych,
- liczba przeszkolonych osób prowadzących pozalekcyjne zajęcia sportowe,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w koloniach i obozach z programem zajęć profilaktycznych,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w koloniach i obozach z programem socjoterapeutycznym,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w organizowanych feriach i wakacjach,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w dodatkowych zajęciach kulturalno-artystycznych i edukacyjno-rozwojowych a także ruchowych,
- liczba dożywionych dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych
- liczba właścicieli sprzedaży alkoholowych oraz sprzedawców objętych działaniami edukacyjnymi,
- liczba przeprowadzonych lokalnych kampanii.

6.2.4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii

Zadania

- a) ogłoszenie konkursu otwartego na realizację zadań publicznych w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- b) współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami i osobami fizycznymi oraz wsparcie inicjatyw i działań związanych z profilaktyką i pracą z grupami ryzyka, przeciwdziałaniem uzależnieniom oraz przemocy domowej, rehabilitację osób uzależnionych i ich rodzin,
- c) modernizacja oraz wyposażenie w sprzęt oraz materiały biurowe Punktu Pomocy Rodzinie,
- d) finansowanie zakupu literatury fachowej oraz czasopism z zakresu uzależnień.

Wskaźniki

- liczba zrealizowanych zadań publicznych,
- liczba odbiorców zrealizowanych zadań publicznych,
- liczba wspólnie podjętych działań.

6.2.5. Prowadzenie działań mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych, minimalizowanie i przeciwdziałanie spożywaniu alkoholu oraz podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Zadania

- a) opiniowanie przez Gminną Komisję wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,

b) zakup i montaż monitoringu w miejscach publicznych (np. place zabaw, siłownie zewnętrzne, miejsca wypoczynku, tereny rekreacyjne na terenie sołectw, itp.), gdzie powstaje zagrożenie w związku ze spożywaniem alkoholu, systematycznym zakłócaniem porządku publicznego oraz zanieczyszczeniem przestrzeni,

c) przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dotyczących w szczególności zakazu sprzedawania alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym oraz reklamy alkoholu,

d) podejmowanie interwencji w związku z łamaniem przepisów prawa dotyczących obrotu napojami alkoholowymi oraz związanych z zakazem reklamy i promocji napojów alkoholowych, w tym występowanie przed sądem w roli oskarżyciela publicznego, jeżeli zajdzie taka potrzeba.

Wskaźniki:

- liczba opiniowanych wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
- liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- liczba podjętych interwencji w związku z łamaniem przepisów prawa dotyczących obrotu napojami alkoholowymi oraz związanych z zakazem reklamy i promocji napojów alkoholowych.

6.2.6. Przewidywalne efekty realizacji Programu:

1. Podniesienie świadomości mieszkańców Gminy Zgorzelec wobec skutków nadużywania alkoholu, środków psychotropowych, stosowania przemocy oraz skutków związanych z uzależnieniami behawioralnymi.
2. Zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem alkoholizmu na terenie Gminy Zgorzelec.
3. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach, wynikających z uzależnienia i współuzależnienia.
4. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.
5. Promocja zdrowego stylu życia wolnego od alkoholu i innych środków uzależniających.
6. Ograniczanie dostępności do alkoholu.

7. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Komisja realizuje powyższe zadania w oparciu o Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii.

2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje czynności zmierzające do podjęcia leczenia odwykowego osób zgłoszonych do Komisji w szczególności poprzez:

- 1) przeprowadzanie rozmów w sprawach osób nadużywających alkohol,
- 2) przeprowadzanie rozmów motywacyjnych z osobami zgłoszonymi do Komisji w celu podjęcia leczenia odwykowego,
- 3) kierowanie osób nadużywających alkohol na badanie przez biegłego sądowego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- 4) kierowanie wniosków do sądu o orzeczenie obowiązku leczenia w zakładzie leczenia odwykowego,
- 5) opiniowanie wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych,
- 6) udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej, w których występują problemy alkoholowe,
- 7) prowadzenie działań kontrolnych i interwencyjnych mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia,
- 8) praca w Zespole Interdyscyplinarnym i grupach roboczych w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie,

- 9) udzielanie konsultacji członkom rodzin z problemem alkoholowym.
3. Posiedzenia Komisji odbywają się stosownie do potrzeb, co najmniej raz w miesiącu.
4. Koordynację realizacji programu powierza się Przewodniczącemu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
5. Do zadań Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego należy:
- 1) przygotowanie projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
 - 2) opisywanie dokumentów księgowych, na podstawie których będą dokonywane wydatki w ramach Programu,
 - 3) określanie zgodności podejmowanych działań z Programem,
 - 4) współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i uzależnień od środków psychoaktywnych,
 - 5) sporządzenie w imieniu Wójta projektu raportu z wykonania w danym roku programu i efektów jego realizacji, który zostanie przedłożony Radzie Gminy w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.
6. Pod nieobecność Przewodniczącego pracami Komisji kieruje Wiceprzewodniczący Komisji.
7. Do zadań sekretarza Komisji należy:
- 1) sporządzanie protokołów z posiedzenia Komisji,
 - 2) sporządzanie listy obecności z posiedzenia Komisji,
 - 3) przekazywanie dokumentacji będącej przedmiotem posiedzenia do odpowiednich instytucji,
 - 4) opisywanie dokumentów księgowych, na podstawie których będą dokonywane wydatki w ramach Programu (podczas nieobecności Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego).
8. Wójt Gminy sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją Programu i podejmuje niezbędne działania do osiągnięcia wyznaczonych celów.
9. Zgodnie z art. 4¹ ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

8. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zgorzelcu:

1. Konieczność ujęcia w Gminnym Programie zasad wynagradzania członków GKRPA nakłada art. 4¹ ust. 5 w/w ustawy. W związku z powyższym, za udział w jednym posiedzeniu Komisji przysługuje wynagrodzenie brutto w wysokości:
 - Przewodniczącemu Komisji – 27%
 - Wiceprzewodniczącemu – 25%
 - Sekretarzowi Komisji – 22%
 - Członkowi Komisji – 21%minimalnego wynagrodzenia za pracę aktualnie obowiązującego określonego w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej.
2. Podstawą do wypłaty wynagrodzeń, o których mowa w powyższym punkcie stanowi sporządzona i podpisana przez przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego lista (listy) obecności z podpisami członków Komisji biorących udział w jej pracach.
3. Wypłata wynagrodzenia dokonywana będzie przelewem na wskazany przez członka Komisji rachunek bankowy.
4. W przypadku nieobecności Przewodniczącego na posiedzeniu Komisji obowiązki wynikające z prowadzenia posiedzenia Komisji przejmuje Wiceprzewodniczący, który zachowuje prawo do wynagrodzenia w wysokości przysługującym Przewodniczącemu.

5. Ponadto przewiduje się dodatkowe wynagrodzenie za użycie własnego środka transportu w związku z czynnościami na rzecz pracy w GKRPA (m.in. w związku z kontrolą punktów sprzedaży napojów alkoholowych, uczestnictwem w szkoleniach, itp.).

9. Źródła finansowania

1. Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie są środki finansowe budżetu gminy stanowiące dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze, zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Dodatkowym źródłem finansowania Gminnego Programu są środki pochodzące z opłat od napojów alkoholowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.
3. Dochody te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację programu.
4. Środki zaplanowane na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii ujmuje się corocznie w planie budżetowym Gminy Zgorzelec w Dziale 851 Ochrona zdrowia, Rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi oraz Rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii.

Zgodnie z art. 18² w/w ustawy środki te nie mogą być przeznaczone na inne cele.

10. Postanowienia końcowe

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zgorzelec na lata 2025-2026 powierza się Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Zobowiązuje się Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do złożenia sprawozdania z realizacji niniejszego Programu Wójtowi Gminy Zgorzelec do 31 maja za rok poprzedni oraz Radzie Gminy Zgorzelec do 30 czerwca za rok poprzedni,
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii może być modyfikowany w przypadku uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów alkoholowych uchwałami Rady Gminy Zgorzelec.